EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

11 päivänä toukokuuta 2010 *

Henkilöstö — Virkamiehet — Virkamiestuomioistuimen toimivalta — Tutkittavaksi ottaminen — Virkamiehelle vastainen toimi — Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu — Vuodot lehdistölle — Syyttömyysolettaman periaate — Henkinen kärsimys — Päätös kurinpitomenettelyn aloittamisesta — Ilmeinen arviointivirhe — Avustamisvelvollisuus — Henkilöstösääntöjen 24 artikla

Asiassa F-30/08,

jossa on kyse EY 236 ja EA 152 artiklaan perustuvasta kanteesta,

Fotios Nanopoulos, Euroopan komission entinen virkamies, kotipaikka Itzig (Luxemburg), edustajinaan aluksi asianajaja V. Christianos, sittemmin asianajajat V. Christianos, D. Gouloussis ja V. Vlassi,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään aluksi J. Currall ja K. Herrmann, sittemmin J. Currall ja K. Herrmann, avustajinaan asianajajat E. Bourtzalas ja I. Antypas,

vastaajana,

VIRKAMIESTUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja S. Gervasoni (esittelevä tuomari) sekä tuomarit H. Kreppel ja I. Rofes i Pujol,

kirjaaja: hallintovirkamies R..Schiano,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 18.11.2009 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Fotios Nanopoulos vaatii 28.2.2008 virkamiestuomioistuimen kirjaamoon toimittamallaan kannekirjelmällä, että niiden virheiden vuoksi, joita Euroopan yhteisöjen komissio on tehnyt hänen tilanteensa ja uransa hoitamisessa, se velvoitetaan maksamaan hänelle 850 000 euroa korvauksena henkisestä kärsimyksestä, jonka hän arvioi itselleen aiheutuneen.

* Oikeudenkäyntikieli: kreikka.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Euroopan unionin henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 24 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Yhteisöt avustavat virkamiestä erityisesti oikeudellisissa toimenpiteissä sellaista henkilöä vastaan, joka uhkaa, loukkaa, solvaa tai herjaa virkamiestä tai hänen perheensä jäsentä tai hyökkää heitä vastaan tai vahingoittaa heidän omaisuuttaan virkamiehen aseman tai tehtävän vuoksi.

Ne korvaavat yhteisvastuullisesti tapauksissa aiheutuneet vahingot sillä edellytyksellä, että virkamies ei ole tahallisesti tai törkeästä tuottamuksesta aiheuttanut vahinkoja eikä voi saada korvausta vahingonaiheuttajalta.”

3 Henkilöstösääntöjen 87 artiklassa, joka oli voimassa, kun kurinpitomenettely aloitettiin kantajaa vastaan, säädettiin seuraavaa:

”Nimittävä viranomainen voi antaa kurinpitolautakuntaa kuulematta kirjallisen huomautuksen tai varoituksen virkamiehen esimiehen ehdotuksesta tai omasta aloitteestaan. Asianomaista virkamiestä on kuultava tätä ennen.

Nimittävä viranomainen määrää muita seuraamuksia liitteen IX mukaisen kurinpitomenettelyn jälkeen. Menettely aloitetaan nimittävän viranomaisen aloitteesta asianomaisen kuulemisen jälkeen.”

4 Henkilöstösääntöjen kurinpitomenettelyä koskevassa liitteessä IX olevassa 1 artiklassa säädettiin, sellaisena kuin sitä sovellettiin tosiseikkojen tapahtumisaikaan, seuraavaa:

”Nimittävä viranomainen antaa kurinpitolautakunnalle kertomuksen, jossa on esitettävä selkeästi teot, joista valitetaan, ja tarvittaessa olosuhteet, joissa ne on tehty.

Tämä kertomus toimitetaan kurinpitolautakunnan puheenjohtajalle, joka antaa sen tiedoksi lautakunnan jäsenille ja syytetylle virkamiehelle.”

5 Henkilöstösääntöjen liitteessä IX olevan 4 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädettiin, sellaisena kuin sitä sovellettiin nyt käsiteltävän asian tosiseikkojen tapahtumahetkellä, seuraavaa:

”Syytetyllä virkamiehellä on aikaa valmistella puolustustaan vähintään 15 päivää sen jälkeen, kun kurinpitomenettelyn käynnistävä kertomus on annettu hänelle tiedoksi.”

6 Komissio teki 19.2.2002 päätöksen hallinnollisten tutkimusten ja kurinpitomenettelyjen toteuttamisesta (Hallinnollisia tiedotteita -niminen julkaisu nro 33-2002, 25.4.2002; jäljempänä 19.2.2002 tehty päätös).

7 Tämän 19.2.2002 tehdyn päätöksen perustelukappaleissa todetaan seuraavaa:

”(1) Hallinnollisten tutkimusten ja kurinpitomenettelyjen tehokkuutta ja nopeutta on lisättävä ottaen huomioon kunkin tapauksen tosiseikkojen esittelyyn liittyvä monitahoisuus ja vaatimukset.

(2) On perustettava komission tutkinta- ja kurinpitoelin puolueettomien, johdonmukaisten ja ammattimaisten hallinnollisten tutkimusten toteuttamiseksi sekä kurinpitomenettelyjen valmistelemiseksi nimittävää viranomaista varten.

(3) On otettava käyttöön hallinnollisten tutkimusten avoimuutta ja toteuttamista koskevat menettelysäännöt.

– –

(5) On varmistettava tasapaino hallinnollisen tehokkuuden ja asianomaisen virkamiehen puolustautumisoikeuksien välillä.

(6) On vahvistettava ennaltaehkäisy ja avoimuus kurinpitoasioissa.”

8 Tämän 19.2.2002 tehdyn päätöksen 1 artiklalla perustetaan tutkinta- ja kurinpitotoimisto (IDOC).

9 Saman päätöksen 2 artiklan mukaan IDOC toteuttaa hallinnollisia tutkimuksia henkilöstön ja hallinnon pääosaston pääjohtajan pyynnöstä yhteisymmärryksessä pääsihteerin kanssa, ja se valmistelee kurinpitomenettelyjä nimittävälle viranomaiselle (jäljempänä AIPN).

10 19.2.2002 tehdyn päätöksen 5 artikla koskee tutkimusten aloittamista ja toteuttamista. Sen 1 kohdassa todetaan, että pääjohtajat ja yksikönpäälliköt voivat pyytää henkilöstön ja hallinnon pääosaston pääjohtajaa aloittamaan hallinnollisen tutkimuksen yhteisymmärryksessä pääsihteerin kanssa. Tämän artiklan 5 kohdan mukaisesti virkamiehelle, jota hallinnollinen tutkimus voi koskea, tiedotetaan viipymättä tällaisen tutkimuksen aloittamisesta ja hänellä on oikeus tutkimuksen päätyttyä ja ennen kertomuksen valmistumista esittää huomautuksensa päätelmistä siltä osin kuin niissä käsitellään häntä koskevia tosiseikkoja.

11 19.2.2002 tehdyn päätöksen 6 artiklan mukaan tutkimuksen edellyttäessä ehdotonta salassapitoa pääsihteeri voi yhteisymmärryksessä henkilöstön ja hallinnon pääosaston pääjohtajan kanssa olla noudattamatta velvollisuutta pyytää virkamiestä esittämään oman näkemyksensä.

12 Mainitun päätöksen 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Virkamiehen oikeudet”, todetaan seuraavaa:

”1. AIPN ilmoittaa kirjallisessa selvityksessä asianomaiselle virkamiehelle alustavat väitteet, jotka se esittää tätä vastaan henkilöstösääntöjen 87 artiklan nojalla, ja kuulee häntä kertomuksesta.

2. Henkilöstösääntöjen 87 artiklassa säädetyn kuulemisen tarkoituksena on, että AIPN voi virkamiehen sille esittämien selvitysten perusteella ottaa kuulemistilaisuudessa kantaa niiden seikkojen, joista asianomaista virkamiestä syytetään, vakavuuteen ja että se voi päättää, onko tähän kohdistuviin kurinpitotoimiin tarpeen ryhtyä ja onko asia tarpeen jättää kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi ennen näiden toimenpiteiden toteuttamista.

– –”

13 Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto antoivat 18.12.2000 asetuksen (EY) N:o 45/2001 yksilöiden suojelusta yhteisöjen toimielinten ja elinten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (EYVL 2001, L 8, s. 1). Asetuksen johdanto-osan seitsemännen perustelukappaleen mukaan suojeltavia ovat henkilöt, joiden henkilötietoja yhteisöjen toimielimet tai elimet käsittelevät missä tahansa yhteydessä, esimerkiksi siitä syystä, että nämä henkilöt toimivat kyseisten toimielimien tai elimien palveluksessa.

14 Asetuksen N:o 45/2001 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

a) ’henkilötiedoilla’ kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä, jäljempänä ’rekisteröity’, koskevia tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilönumeron taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella;

b) ’henkilötietojen käsittelyllä’, jäljempänä ’käsittely’, kaikkia sellaisia toimia tai toimien kokonaisuuksia, joita kohdistetaan henkilötietoihin joko automaattisen tietojenkäsittelyn avulla tai muutoin, kuten tietojen kerääminen, tallentaminen, järjestäminen, säilyttäminen, muokkaaminen tai muuttaminen, tiedon haku, kysely, käyttö, luovuttaminen siirtämällä, levittämällä tai asettamalla muutoin saataville, yhteensovittaminen tai yhdistäminen sekä suojaaminen, poistaminen tai tuhoaminen;

– –”

15 Asetuksen N:o 45/2001 4 artiklassa, jonka otsikko on ”Tietojen laatu”, säädetään seuraavaa:

”1. Henkilötietojen osalta on noudatettava seuraavaa:

a) henkilötietoja on käsiteltävä asianmukaisesti ja laillisesti;

– –

2. Rekisterinpitäjän on huolehdittava 1 kohdan noudattamisesta.”

16 Asetuksen N:o 45/2001 5 artiklassa, jonka otsikko on ”Henkilötietojen käsittelyn laillisuus”, säädetään seuraavaa:

”Henkilötietoja voidaan käsitellä ainoastaan:

a) jos käsittely on tarpeen sellaisen tehtävän suorittamiselle, joka tehdään yleisen edun vuoksi Euroopan yhteisöjen perustamissopimusten tai näiden perustamissopimusten perusteella annettujen muiden säädösten perusteella, tai sellaisen julkisen vallan lainmukaista käyttöä varten, joka kuuluu yhteisöjen toimielimelle tai elimelle taikka sivulliselle, jolle tiedot luovutetaan; tai

– –

d) jos rekisteröity on yksiselitteisesti antanut suostumuksensa; tai

e) jos käsittely on tarpeen rekisteröidyn elintärkeiden etujen suojaamiseksi.”

Asian taustalla olevat tosiseikat

17 Kantaja nimitettiin komission virkamieheksi 1.1.1983. Hän toimi marraskuusta 1983 tammikuuhun 2003 Eurostatissa johtajana. Tammikuusta 2003 lähtien hän toimi henkilöstön ja hallinnon pääosastossa pääneuvonantajana, kunnes jäi eläkkeelle 1.3.2006.

18 Saksalaisen Stern-aikakauslehden toimittaja Hans-Martin Tillack lähetti 25.10.2002 Eurostatin virkamies B:lle saksankielisen sähköpostiviestin, jonka otsikkona oli kysymys ”Greek connection?”. Tillack viittasi sähköpostissaan siihen, että eräät Eurostatin virkamiehet, jotka halusivat pysyä nimettöminä, syyttivät kantajaa siitä, että toimiessaan johtajana hän asetti erityisesti hankintasopimusten tekomenettelyissä etusijalle kreikkalaisten yritysten edut. Sähköpostiviestissä Eurostatia kehotettiin vastaamaan 18 kysymykseen, jotka liittyivät näihin syytöksiin. Tillack pyysi Eurostatilta erityisesti täsmennystä siihen, miten se aikoi vastata näihin syytteisiin ja minkä vuoksi kreikkalaiset yritykset olivat yliedustettuina, kun vuosina 1995, 1996, 1997 ja 1998 tehtiin Supcom-ohjelmaan kuuluvia hankintasopimuksia.

19 B välitti samana päivänä sähköpostiviestin, johon nämä 18 kysymystä oli liitetty englanniksi käännettyinä, Eurostatin pääjohtajalle, kantajalle sekä eräälle toiselle Eurostatin johtajalle.

20 Kantaja kiisti 30.10.2002 päivätyssä luottamuksellisessa muistiossa, joka oli osoitettu Eurostatin pääjohtajalle, kaikki tähän kyselyyn sisältyvät väitteet, joita hän piti herjaavina ja hänen kunniaansa loukkaavina, sekä kehotti komissiota tekemään tarkasti selkoa esitetyistä kysymyksistä ja paljastamaan ”nimettömien ilmiantajien” nimet. Tähän muistioon oli liitetty kantajan vastaukset esitettyihin 18 kysymykseen.

21 Eurostatin sisällä pidettiin 28.–29.10.2002 sisäisiä kokouksia komission vastauksen valmistelemiseksi Tillackin kysymyksiin. Komission mukaan Eurostatin pääjohtaja piti eräässä näistä kokouksista suotavana sisäisen tarkastuksen järjestämistä hankintasopimusten tekemisestä kantajan johtamassa osastossa A Supcom-ohjelman yhteydessä vuosina 1995–1998. Vastineen liitteenä olevasta 31.10.2002 päivätystä asiakirjasta ilmenee, että Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan ryhmän tehtäväksi oli tuolloin annettu pienimuotoisen selvityksen laatiminen.

22 Tillack lähetti torstaina 7.11.2002 uuden sähköpostiviestin B:lle. Tässä sähköpostiviestissä hän ilmoitti, että Eurostatin jättäessä vastaamatta hänen kysymyksiinsä ennen 11. marraskuuta hänen oli artikkelissaan, joka hänen tuohon päivään mennessä oli saatava valmiiksi, siteerattava vain kantajan hänelle lähettämää kirjettä, jossa tämä kiistää väitteet, ja kirjoitettava, ettei Eurostat ole kiistänyt yhtäkään niistä väitteistä, joita hän oli aiemmassa sähköpostiviestissään esittänyt. Tässä 7.11.2002 päivätyssä sähköpostiviestissä Tillack esitti Eurostatille neljä lisäkysymystä, joissa tuotiin esille epäily siitä, että kantaja suosi Av-nimisen kummipoikansa perustamaa yritystä.

23 Samana päivänä 7.11.2002 komissio ilmoitti kantajalle aikovansa siirtää hänet liikkuvuusohjelmansa puitteissa Eurostatin pääjohtajan pääneuvonantajan tehtävään.

24 Kantaja ilmoitti 11.11.2002 päivätyllä luottamuksellisella muistiolla Eurostatin pääjohtajalle, että Av oli tosiaan hänen kummipoikansa mutta että tämän yritys, johon kantajalla ei ollut taloudellista sidosta, ei ollut tehnyt sopimuksia kantajan osaston kanssa tai yleensä Eurostatin kanssa. Muistiossa täsmennettiin, että Av työskenteli yliopiston asiantuntijana ”STAT-Object”-nimisessä tutkimushankkeessa, mutta kantaja ei ollut vaikuttanut Av:n hyväksi tutkimushankkeeseen liittyvissä menettelyissä. Muistion lopussa kantaja vaati komissiota viipymättä avustamaan häntä henkilöstösääntöjen 24 artiklan nojalla.

25 Toisella luottamuksellisella muistiolla, joka oli päivätty 11.11.2002 ja jonka liitteinä olivat 25.10. ja 7.11.2002 päivätyt Tillackin ”kyselyt”, kantaja pyysi henkilöstön ja hallinnon pääosaston pääjohtajalta, että komissio avustaisi häntä henkilöstösääntöjen 24 artiklan nojalla. Hän korosti muistiossa niitä vahingollisia seurauksia, joita sellaisen artikkelin julkaisemisella, jossa esitettiin häneen kohdistuvia väitteitä, saattoi olla hänen ammatilliselle ja sosiaaliselle elämälleen.

26 Komissio toimitti Tillackille 11.11.2002 vastaukset tämän esittämiin kysymyksiin.

27 Komission mukaan tämän tuomion 21 kohdassa mainittu sisäinen tarkastus suoritettiin 31.10.–11.12.2002 ja siitä vastasi Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön päällikkö D. Asiakirja-aineistosta ilmenee, että sisäinen tarkastus suoritettiin sen jälkeen, kun komissio oli vastannut Tillackin kysymyksiin.

28 Stern-aikakauslehden internetsivustolla julkaistiin 13.11.2002 Tillackin saksankielinen artikkeli, jonka otsikko oli ”Grec cherche Grecs?” (Hakeeko kreikkalainen kreikkalaisia?). Artikkelissa todettiin erityisesti seuraavaa:

”Rauha ei palaa Euroopan tilastotoimistoon. Useiden skandaalien jälkeen – joita aiheutui ensin virheellisistä tilastoista, sen jälkeen petossyytöksistä ja viimeksi virkamieheen kohdistuvista korruptioepäilyistä – Eurostat on jälleen kiusallisten kysymysten edessä. Kyse on siitä, että kosolti hankintasopimuksia on mahdollisesti tehty kreikkalaisten yhtiöiden hyväksi Eurostatin kreikkalaisen johtajan [Fotios] Nanopoulosin johdolla.

Pääjohtaja Yves Franchet'n johtaman Eurostatin hierarkiaan kohdistuva paine ei hellitä. Petoksentorjuntaviraston (OLAF) johtaja Franz-Hermann Brüner on ilmoittanut, että useita Eurostatia koskevia tapauksia on jo OLAFin tutkittavana. Eurooppalainen Action & Defence -järjestö esittää lentolehtisessään hirvittävän kysymyksen: johtaako Eurostatia 'korruptioverkosto'?

– –

'Kunnianloukkaus'

Tosiasiassa tietyt maat pärjäävät erityisen hyvin hankintasopimuksia tehtäessä, esimerkiksi kreikkalaiset yhtiöt pärjäävät usein paremmin kuin niiden saksalaiset kilpailijat. – –"

29 Luxemburgilainen Le Quotidien -sanomalehti julkaisi 14.11.2002 artikkelin, jonka otsikko oli "Nouveau remue-ménage à Eurostat"(Eurostatissa kuohuu taas). Artikkelissa kerrottiin, että kantaja oli "vapautettu tehtävistään" ja nimitetty Eurostatin pääjohtajan pääneuvonantajaksi. Lisäksi artikkelissa kerrottiin seuraavaa:

"Euroopan petoksentorjuntaviraston OLAFin virkamiehet ovat tietolähteidemme mukaan saaneet selville, että osasto A:ssa, jossa perehdytään erityisesti tietoteollisuuden alaan, tehtiin paljon hankintasopimuksia kreikkalaisten yhtiöiden kanssa ja paljon vähemmän sopimuksia muunmaalaisten yhtiöiden kanssa.

[Fotios] Nanopoulos on saksalaisen Stern-aikakauslehden kysymyksiin vastatessaan kiistänyt jyrkästi, että kreikkalaisia olisi 'suosittu tietoisesti'."

30 Komissio pyysi 15.11.2002 päivätyssä kirjeessään luxemburgilaiselta Le Quotidien -lehdeltä oikeutta esittää vastine mainittuun lehtiartikkeliin sisältyvien virheellisten ja kunniaa loukkaavien tietojen vuoksi. Komissio täsmensi kirjeessä ensinnäkin, että väite, jonka mukaan Nanopoulos olisi vapautettu tehtävistään, oli täysin väärä ja herjaava. Komission mukaan hänen osaltaan on nimittäin vain tehty liikkuvuuspäätös, jota sovelletaan 14 johtajaan, jotka ovat toimineet samassa tehtävässä yli viiden vuoden ajan. Taustalla olivat päätökset, jotka komissio oli tehnyt tällä alalla joulukuussa 2000 ja joita oli sovellettu ensimmäisen kerran jo pääjohtajien liikkuvuustoimissa. Näin ollen Nanopoulos on siirretty henkilöstön ja hallinnon pääosastoon pääneuvonantajaksi objektiivisissa ja avoimissa olosuhteissa. Tämän jälkeen komissio korosti sitä, että sanomalehdessä esitettyjä väitteitä, joiden mukaan OLAF olisi saanut selville, että hankintasopimuksia tehtäessä olisi suosittu kreikkalaisia yhtiöitä, ei ollut näytetty toteen, ja niillä kyseenalaistettiin perusteettomasti Nanopoulousin kunnia. Lopuksi komissio muistutti oman maan suosintaa koskevien väitteiden osalta toimittaneensa tietyt vastaukset Stern-aikakauslehden toimittajalle Tillackille. Näiden vastausten perusteella ei ollut mahdollista todeta, että kreikkalaisia yrityksiä olisi suosittu tehtäessä hankintasopimuksia Eurostatin osastossa A Supcom-hankkeiden yhteydessä.

31 L'Investigateur-lehti julkaisi 20.11.2002 lehtiartikkelin, jonka otsikko oli "Sotkut ja epäselvyydet riepottelevat edelleen EU:ta, joka munii kultamunia Nanopoulosille".

32 Tässä artikkelissa kerrottiin seuraavaa:

"L'Investigateur on jo kolmen vuoden ajan pitänyt silmällä Kirchbergissä sijaitsevan Euroopan tilastotoimiston [Eurostatin] kavalluksia, epäselvyyksiä ja nepotismia. Eräs kohutuista nepotismitapauksista on [OLAFin] tutkimusten päätyttyä vihdoin saatettu tuomioistuimen käsiteltäväksi. Alueellisesti toimivaltainen tuomioistuin on tässä tapauksessa Luxemburgin tuomioistuin, mutta avoimuuden ja totuuden kannalta ei lupaa hyvää, että mainittu tuomioistuin ei ole vieläkään ratkaissut jättimäisiä kavalluksia, jotka saatettiin sen käsiteltäväksi vuonna 1999 asian Perry ja Perrylux yhteydessä. Tämä asiahan kaatoi lopulta Santerin komission.

Uusi oikeustapaus koskee erään kreikkalaisen johtajan toimia. Hänet siirrettiin Eurostatissa sivuun maanmiehilleen kuuluvien yritysten räikeän suosimisen vuoksi. Hänet oli jo suljettu pois kilpailulautakunnista, koska hän oli paljastanut kilpailukysymykset erään kreikkalaisen virkamiehen vaimolle. Tämä tapahtui [kummankin Eurostatin entisen johtajan] nähden ja tieten. He olivat kumpikin nykyisen Euroopan parlamentin jäsenen ja entisen Santerin hallituksen sosiaalidemokraattisen ministerin Robert Goebbelsin hyviä ystäviä. [Fotios] Nanopoulos kiistää tietenkin kaikki nämä häntä koskevat syytteet, ja nämä Cressonin taktiikkaan luottavat Eurostatin vehkeilijät syyttävät lehdistöä manipuloinnista ja EU:n vastustajia vääristelystä. Jos johtaja on tätä tasoa, vaarana on tosiaan ihmisten kääntyminen EU:ta vastaan varsinkin, kun Prodin komissio edeltäjänsä jalanjälkiä seuraten hoitaa tätä asiaa EU:n tapaan ala-arvoisesti.

Nanopoulos on nimitetty kiireen vilkkaa 'pääneuvonantajaksi' toiseen osastoon – –. Tämä on yleisesti käytössä oleva menettely, jota noudattaen korkea virkamies vapautetaan tehtävistään ja samalla mahdollistetaan tutkinta siten, että virkamiehen puolustautumisoikeuksia kunnioitetaan. – –

Komissio vähättelee kohua antamalla ymmärtää, että jo kauan aikaa sitten oli sovittu tästä johtajien urakierrosta, mikä on teoriassa ja yleisellä tasolla totta, mutta ei juuri tässä tapauksessa. – –

On siten mahdollista, että Nanopoulos siirretään varhaiseläkkeelle ja hän välttyy näin kurinpitotoimilta – –."

33 Tarkastuskertomusluonnos esitettiin 11.12.2002 pidetyssä kokouksessa Eurostatin pääjohtajalle, joka katsoi, että vaihtoehtoisia toimia (tarkastuksen jatkaminen ja samalla kontradiktorisen menettelyn aloittaminen, asian mahdollinen saattaminen OLAFin käsiteltäväksi) oli vielä pohdittava, ilman että tässä vaiheessa otetaan kantaa siihen, mihin jatkotoimiin luonnoksen osalta ryhdytään.

34 Komissio ilmoitti 20.12.2002 päivätyllä kirjeellä kantajalle, mihin toimiin se aikoi ryhtyä tämän 11.11.2002 päivätyn avustamispyynnön osalta. Komissio tähdensi yhtäältä antaneensa toimittaja Tillackille edellä mainittuihin kyselyihin seikkaperäisen vastauksen, jossa kantaja asetettiin epäilyjen ulkopuolelle, ja toisaalta pyytäneensä omasta aloitteestaan luxemburgilaiselta Le Quotidinien -lehdeltä 18.11.2002 vastaamisoikeutta, joka sille myös myönnettiin, lehden julkaistua artikkelin, jossa kyseenalaistettiin kantajan maine esittämällä samankaltaisia väitteitä kuin Tillack oli esittänyt.

35 Komissio siirsi kantajan samana päivänä 20.12.2002 henkilöstön ja hallinnon pääosastoon pääneuvonantajaksi, ja päätös tuli voimaan 16.1.2003. Kantajalle annettiin erityistehtäviä, jotka koskivat hallinnollista uudistusta, erityisesti "esikuva-analyysia" ja tilastollista analyysiä, siltä osin kuin ne liittyivät uudistusprosessin "seurantaan" laajentumisen seuraukset huomioon ottaen.

36 Eurostatin uusi pääjohtaja aloitti tehtävässään 21.5.2003. Samana päivänä D toimitti kantajalle jäljennöksen sisäisestä tarkastuskertomusluonnoksesta.

37 D pyysi muodollisesti 12.6.2003 päivätyllä kirjeellään kantajaa esittämään mahdolliset huomautuksensa hänelle tästä kertomusluonnoksesta.

38 Kantaja antoi hallinnolle tiedoksi huomautuksensa 24.6.2003 päivätyllä sähköpostilla.

39 D ja kertomusluonnosta valmistellut sisäisestä tarkastuksesta vastaava ryhmä keskustelivat 27.6.2003 aamulla kokouksessa kantajan huomautusten merkityksellisyydestä, ja tässä yhteydessä sovittiin, että näiden huomautusten osalta laaditaan vastausluonnos. D ilmoitti kuitenkin ryhmänsä valmistelemaa vastausluonnosta odottamatta klo 12.01 sähköpostitse pääjohtajalle, etteivät kantajan sisäistä tarkastusta koskevasta luonnoksesta esittämät huomautukset olleet asianmukaisia. Sisäisestä tarkastuksesta vastaava ryhmä toimitti klo 14.23 D:lle sähköpostitse kantajan huomautusten osalta

laaditun vastausluonnoksen. Tätä luonnosta ei kuitenkaan saatettu valmiiksi eikä toimitettu Eurostatin pääjohtajalle. Myöskään kantajalle ei toimitettu tätä vastausluonnosta, josta hän sai tiedon vasta komission asiassa esittämästä vastineesta.

40 Tarkastuskertomus ja kantajan huomautukset annettiin tiedoksi Eurostatin uudelle pääjohtajalle 8.7.2003 päivätyllä D:n kirjeellä. D täsmensi tässä kirjeessä, että kantajalle 21.5.2003 toimitettu tarkastuskertomusluonnos oli saanut uuden otsikon ”Erään toimittajan marraskuussa 2002 Eurostatille esittämien kysymysten johdosta laadittu analyysi tietyistä Supcom-ohjelmaan (1995–1998) liittyvistä seikoista” ja että analyysi oli annettu tiedoksi niiden tietojen perusteella, jotka hänellä oli saatavilla tosiseikkoja arvioidessaan, eikä hän kyennyt tarkentamaan arviotaan hänen aiempi ja nykyinen työtaakkansa huomioon ottaen. Tässä kertomuksessa tehtiin seuraava yleispäätelmä:

”Tehty analyysi liittyy erityisesti toimittajan [Tillack] esille ottamiin seikkoihin ja perustuu yksinomaan budjettitietoihin ja asianomaisen osaston toimittamiin asiakirjoihin.

Yleisellä tasolla on todettava, etteivät selvitystemme perusteella tehdyt päätelmät mahdollista Nanopoulosin ja Eurostatin puolustamista näitä ulkopuolisia syytöksiä vastaan.”

41 8.7.2003 päivätyllä kirjeellä, joka saapui henkilöstön ja hallinnon pääosastoon 9.7.2003, kuten asiakirjan rekisteröintileima osoittaa, Eurostatin pääjohtaja toimitti tarkastuskertomuksen edellä mainitun pääosaston pääjohtajalle Reichenbachille, jotta tämä voisi ryhtyä kaikkiin kantajan osalta tarpeellisiksi katsomiinsa toimenpiteisiin.

42 Komission varapuheenjohtaja päätti samana päivänä 9.7.2003 aloittaa kurinpitomenettelyn kantajaa vastaan sillä perusteella, että tämä oli yhtäältä hankintasopimuksia tehtäessä sallinut tai hyväksynyt, että arviointimenettelyt eivät olleet avoimia ja että noudatetut arviointimenetelmät eivät tosiasiassa vastanneet ostojen ja hankintasopimusten neuvoa-antavan komitean kertomuksissa esitettyjä arviointimenetelmiä, ja että tämä oli toisaalta Planistat-nimisen yrityksen kanssa tehdyn hankintasopimuksen yhteydessä sallinut tai hyväksynyt, että hänen lähipiiriinsä kuuluva asiantuntija, jota tarjoaja ei ollut alun perin ehdottanut, osallistui hankkeeseen hankintasopimukseen liittymättömän selvityksen tekemiseksi siten, että kulut hyväksyttiin jo ennen kuin selvityksen raportti oli valmistunut. Komissio tukeutui tätä päätöstä tehdessään yhtäältä 7.7.2003 päivättyyn komission sisäisen tarkastuksen yksikön väliaikaiseen kertomukseen ja toisaalta 8.7.2003 päivättyyn Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön kertomukseen.

43 Financial Times -lehti julkaisi 10.7.2003 englanninkielisen artikkelin, jonka otsikko oli ”Prodi puuttuu Eurostatin skandaaliin”, jossa kerrottiin merkittävän talousskandaalin paljastumisesta Eurostatissa ja lueteltiin eri toimenpiteet, joihin komissio oli ryhtynyt skandaalin perinpohjaiseksi selvittämiseksi. Artikkelissa mainittiin kantaja nimeltä ja lisättiin, että Eurostatin pääjohtajan ja varapääjohtajan esityksestä häntä vastaan oli aloitettu kurinpitomenettely.

44 Le Monde -lehti julkaisi vuorostaan 11.7.2003 artikkelin, jonka sisältö vastasi edellä mainitun Financial Timesin sisältöä.

45 Heinäkuussa 2003 myös Kreikan lehdistö kertoi kantajaan kohdistuvista syytöksistä.

46 Kantaja pyysi 15.7.2003 päivätyllä kirjeellä henkilöstön ja hallinnon pääosaston pääjohtajalta, että komissio avustaisi häntä henkilöstösääntöjen 24 artiklan nojalla, ja väitti, että Financial Timesin artikkelissa on loukattu perusteettomasti hänen mainettaan. Kantaja korosti erityisesti sitä, että artikkelissa luotiin virheellisesti yhteys ”Eurostatin talousskandaalin”, joka koski kahta muuta tämän viraston korkeaa johtajaa, ja häntä koskevan menettelyn välille. Kantajan mukaan artikkelin sisältö osoitti lisäksi tietoa vuotaneen komission yksiköistä, vaikka komission kuului varmistaa vireille pannun

kurinpitomenettelyn luottamuksellisuus. Hän vaati komissiota erityisesti julkaisemaan lehdistötiedotteen, jossa se ilmoittaisi, ettei hänellä ole minkäänlaista osuutta ”Eurostatin talousskandaaliin”.

47 Kantaja esitti 21.7.2003 päivätyllä kirjeellään jälleen avustamispyynnön, jonka sisältö oli keskeisiltä osin sama kuin 15.7.2003 esitetyn pyynnön, ja viittasi tällä kertaa Financial Timesissa julkaistun artikkelin lisäksi myös Le Mondessa julkaistuun artikkeliin.

48 Komissio toimitti 22.7.2003 sisäisen tarkastuskertomuksen OLAFille, joka päätti aloittaa 23.7.2003 kantajaan kohdistuvan sisäisen tutkinnan sen vuoksi, että hänen epäiltiin syyllistyneen suosintaan johtamansa osaston vastuulla olevien hankintasopimusten tekomenettelyjen yhteydessä.

49 Kantaja lähetti 9.9.2003 komission puheenjohtajalle kirjeen, jossa hän moitti erityisesti olosuhteita, joissa sisäinen tarkastuskertomus, johon päätös kurinpitomenettelyn aloittamisesta häntä vastaan perustui, oli laadittu.

50 Vastatessaan virkamiestuomioistuimen istunnossa esittämään kysymykseen kantaja väitti ilman, että komissio olisi sitä kiistänyt, että edellä mainittuun 9.9.2003 päivättyyn kirjeeseen ei ollut vastattu.

51 Komissio keskeytti 22.9.2003 kurinpitomenettelyn, kunnes OLAFin tekemän sisäisen tutkinnan tulokset olisivat selvillä.

52 Komissio päätti kantajalle osoitetulla 1.10.2003 päivätyllä kirjeellä yhtäältä, ettei se hyväksy 15. ja 21.7.2003 esitettyjen avustamispyyntöjen lisäksi kantajalta enää uusia avustamispyyntöjä, ja toisaalta, että se odottaa Eurostatissa vireillä olevien tutkimusten valmistumista ennen kuin ryhtyy mahdollisesti toimiin ja ottaa lopullisesti kantaa avustamispyyntöihin.

53 OLAF ilmoitti 5.10.2004 päivätyllä kirjeellä kantajalle päätöksestä lopettaa tähän kohdistuva sisäinen tutkinta ja tutkinnan loppukertomuksen toimittamisesta komission pääsihteerille. Loppukertomuksessa täsmennettiin, että OLAF oli päättänyt lopettaa asian tutkinnan ilman toimenpiteitä, koska kantajan ei ollut voitu todeta syyllistyneen mihinkään sääntöjenvastaisuuteen.

54 Saatuaan tiedon OLAFin sisäisen tutkinnan tuloksista komission varapuheenjohtaja päätti kantajalle osoitetussa 26.10.2004 päivätyssä kirjeessä, että kurinpitomenettely oli syytä lopettaa, ja ilmoitti asianomaiselle, että päätös voitiin hänen pyynnöstään liittää hänen henkilökansioonsa.

55 Komissio julkaisi 27.10.2004 viestinnän pääosastonsa Midday Express -internetsivustolla englanninkielisen lehdistötiedotteen, jossa todettiin seuraavaa:

”Komissio on päättänyt lopettaa Eurostatin entistä johtajaa [kantajaa] vastaan aloitetun kurinpitomenettelyn. Euroopan unionin petoksentorjuntaviraston OLAFin tekemässä perusteellisessa tutkinnassa ei ilmennyt mitään seikkoja, jotka olisivat olleet omiaan oikeuttamaan alun perin 9.7.2003 aloitetun kurinpitomenettelyn jatkamisen. Komissio korostaa erityisesti, että asian käsittely lopetetaan ja syytön henkilö [kantaja], joka on kokenut komission virkamies, jolla on erinomainen maine pitkältä ajalta, vapautetaan tutkinnan kohteena olleista oletetuista väärinkäytösepäilyistä.”

56 Komission puheenjohtaja ilmoitti 12.10.2005 päivätyllä kirjeellä kantajalle aikomuksesta tehdä hänen osaltaan päätös yksikön edun vuoksi toteutetusta eläkkeelle siirtämisestä henkilöstösääntöjen 50 artiklassa säädetyin edellytyksin.

57 Koska komission yksiköissä ei ollut kantajalle soveltuvaa vapaata paikkaa, nimittävä viranomainen siirsi 17.1.2006 tehdyllä päätöksellä kantajan eläkkeelle yksikön edun vuoksi 1.3.2006 alkaen siten, että hänelle maksettiin henkilöstösääntöjen 50 artiklan mukainen korvaus.

58 Kantaja esitti henkilöstösääntöjen 90 artiklan 1 kohdan nojalla 1.2.2007 vaatimuksen 1 miljoonan euron suuruisesta korvauksesta.

59 Komissio hylkäsi vaatimuksen 7.6.2007 päivätyllä kirjeellä.

60 Lisäksi kantaja vaati, että hänelle toimitetaan OLAFin lopullinen tutkintakertomus. Komissio hyväksyi vaatimuksen 13.6.2007 ja luovutti jäljennöksen mainitusta kertomuksesta kantajalle henkilökohtaisesti.

61 Kantaja esitti 28.8.2007 henkilöstösääntöjen 50 artiklan 2 kohdan mukaisen valituksen.

62 Komissio hylkäsi 19.12.2007 tehdyllä päätöksellä tämän valituksen.

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

63 Kantaja vaatii, että virkamiestuomioistuin

— velvoittaa komission maksamaan hänelle 850 000 euroa aiheutuneen henkisen kärsimyksen vuoksi, mikä sisältää terveydelle aiheutuneen haitan

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut

— kuulee todistajina Koopmania, Portalia ja D:tä

— kehottaa komissiota yhtäältä esittämään OLAFin täydellisen kertomuksen ja toisaalta kaikki asiakirjat, joilla voidaan osoittaa, että Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaava yksikkö suoritti tarkastuksia marraskuun 2002 ja toukokuun 2003 välillä.

64 Komissio vaatii, että virkamiestuomioistuin

— hylkää kanteen

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

65 Kantaja ilmoitti vastauskirjelmässään, ettei hän enää vaadi korvausta terveydelleen aiheutuneesta haitasta.

66 Virkamiestuomioistuin pyysi prosessinjohtotoimena komissiota esittämään 9.7.2003 julkaisemansa lehdistötiedotteen (jäljempänä 9.7.2003 päivätty lehdistötiedote). Tässä tiedotteessa nimittäin kerrotaan, että komissio arvioi hallussaan jo olevien selvitysten perusteella, että varainhoitoon sovellettavaa säännöstöä on rikottu vakavalla tavalla, kurinpitomenettelyt on aloitettu kolmea Eurostatin virkamiestä vastaan ja Planistat-nimisen yrityksen kanssa tehtyjen sopimusten täytäntöönpano keskeytetään vireillä olevien tutkimusten ajaksi.

67 Istunnon aikana virkamiestuomioistuimen esittämään kysymykseen antamassaan vastauksessa komissio vahvisti, että kantaja oli yksi 9.7.2003 päivätyssä lehdistötiedotteessa tarkoitetuista kolmesta virkamiehestä, jotka olivat kurinpitomenettelyn aloittamisen kohteena.

Riita-asian luonne ja virkamiestuomioistuimen toimivalta

1. *Asianosaisten lausumat*

68 Kantaja ilmoittaa haluavansa, että komissio todetaan EY 288 artiklan toisen kohdan nojalla (josta on muutettuna tullut SEUT 340 artiklan toinen kohta) korvausvelvolliseksi sillä perusteella, että se on rikkonut useita sääntöjä, joissa hänelle annetaan oikeuksia kansalaisena ja Eurostatin palveluksessa olevana komission virkamiehenä.

69 Komissio korostaa, että kanne koskee sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta ja sen vuoksi, että asiassa ovat asianosaisina virkamies ja toimielin, jonka palveluksessa hän on, sitä ei voida esittää EY 288 artiklan nojalla (josta on muutettuna tullut SEUT 340 artiklan toinen kohta) vaan ainoastaan EY 236 artiklan nojalla (josta on muutettuna tullut SEUT 270 artikla) ja henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklan nojalla.

2. *Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta*

70 EY 225 artiklasta (josta on muutettuna tullut SEUT 256 artikla), EY 235 artiklasta (josta on muutettuna tullut SEUT 268 artikla) ja EY 288 artiklan toisesta kohdasta (josta on muutettuna tullut SEUT 340 artiklan toinen kohta) seuraa, että Euroopan unionin virkamiestuomioistuimella on yleisenä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimena toimivalta ratkaista kanteet, jotka koskevat sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta vahingoista, joita sen toimielimet tai sen palveluksessa olevat henkilöt aiheuttavat tehtäviään suorittaessaan.

71 Sitä vastoin EY 236 artiklan (josta on muutettuna tullut SEUT 270 artikla) ja unionin tuomioistuimen perussäännön liitteessä I olevan 1 artiklan nojalla virkamiestuomioistuin on ensimmäisenä oikeusasteena toimivaltainen ratkaisemaan unionin henkilöstön ja unionin väliset riita-asiat. Näin ollen virkamiestuomioistuin ratkaisee virkamiehen ja sen toimielimen, johon virkamies kuuluu tai kuului, välistä vahingonkorvausta koskevan riita-asian, joka on saanut alkunsa asianomaisen virkamiehen ja toimielimen välisestä työsuhteesta (ks. analogisesti erityisesti asia 9/75, Meyer-Burckhardt v. komissio, tuomio 22.10.1975, Kok., s. 1171, 7 kohta; asia T-187/01, Mellone v. komissio, tuomio 12.6.2002, Kok. H., s. I-A-81 ja II-389, 74 ja 75 kohta; asia T-371/02, Barbé v. parlamentti, määräys 15.7.2003, Kok. H., s. I-A-183 ja II-919, 36 ja 38 kohta ja asia T-45/01, Sanders ym. v. komissio, tuomio 5.10.2004, Kok., s. II-3315, 54 ja 57 kohta).

72 Kantaja vetoaa nyt käsiteltävässä asiassa sekä siihen, että hän on yksityishenkilö, että siihen, että hän on virkamies, ja pyrkii saattamaan komission vastuuseen EY 288 artiklan nojalla (josta on muutettuna tullut SEUT 340 artikla) niistä virheellisistä toimista, joita se on toteuttanut hänen osaltaan lokakuun 2002 ja tammikuun 2006 välisenä aikana.

73 Asiakirjanäytön ja asianosaisten istunnossa ilmaiseman samankaltaisen käsityksen perusteella on kuitenkin selvää, että nyt käsiteltävä riita-asia kuuluu EY 236 artiklan (josta on muutettuna tullut SEUT 270 artikla) ja henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklan soveltamisalaan, siltä osin kuin väitetyt vahingot johtuvat ainoastaan kantajan ja komission välisestä palvelussuhteesta. Lisäksi kantaja on istunnossa täsmentänyt, että hänen kannekirjelmässään tekemän viittauksen EY 288 artiklaan (josta on muutettuna tullut SEUT 340 artikla) tarkoituksena on vain muistuttaa niistä aineellisista vaatimuksista, jotka hänen mukaansa ovat edellytyksenä sille, että hallinto on sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa.

74 Niinpä viran puolesta on katsottava, että kanne on tosiasiassa nostettu EY 236 artiklan (josta on muutettuna tullut SEUT 270 artikla) ja henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklan nojalla (em. asia Mellone v. komissio, tuomion 74 ja 75 kohta ja em. asia Sanders v. komissio, tuomion 42 kohta).

Tutkittavaksi ottaminen

1. *Asianosaisten lausumat*

75 Komissio väittää ensinnäkin, ettei kannetta voida ottaa tutkittavaksi sen vuoksi, ettei kantaja ole riitauttanut henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan mukaisissa määräajoissa niitä päätöksiä, joissa hänen henkilöstösääntöjen 24 artiklan perusteella esittämänsä avustamispyynnöt hylätään.

76 Toiseksi komissio väittää, ettei vahingonkorvauskannetta voida ottaa tutkittavaksi myöskään sen vuoksi, ettei sitä ole esitetty kohtuullisen määräajan kuluessa. Komissio muistuttaa siitä, että vaikka henkilöstösäännöissä ei säädetä vanhentumisajasta asioissa, jotka koskevat toimielinten sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta henkilöstöä kohtaan, unionin tuomioistuinten mukaan vahingonkorvauskanne on kuitenkin esitettävä kohtuullisen määräajan kuluessa. Tämän kohtuullisen määräajan määrittämisessä voidaan komission mukaan soveltaa analogisesti Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa määrättyä viiden vuoden vanhentumisaikaa. Koska kantajan korvausvaatimuksensa perusteeksi esittämät seikat ovat tässä tapauksessa tapahtuneet yli viisi vuotta sitten, kannetta ei voida ottaa tutkittavaksi.

77 Kolmanneksi komissio väittää, ettei kantaja voi riitauttaa komission kurinpitomenettelyn aloittamisesta 9.7.2003 tekemän päätöksen laillisuutta, koska kyse on valmistelevasta toimesta, josta ei voida nostaa kannetta. Toisaalta kantajalla ei ole edes tarvetta riitauttaa tämän toimen laillisuutta, koska 26.10.2004 tehdyllä päätöksellä menettely lopetettiin ilman jatkotoimenpiteitä.

78 Neljänneksi komissio katsoo, ettei kantaja voi vedota korvausvaatimustensa tueksi siihen, että 20.12.2002 tehty siirtopäätös ja eläkkeelle siirtämisestä 17.1.2006 tehty päätös olivat luonteeltaan virheellisiä, koska hän ei nostanut kumoamiskannetta näistä päätöksistä kanteen nostamiselle asetetun määräajan kuluessa.

79 Kantaja puolestaan väittää, että hänen kanteensa voidaan ilman muuta ottaa tutkittavaksi. Kanteessa ei nimittäin riitauteta avunannosta kieltäytymisestä tehtyjä päätöksiä, vaan siinä on kyse vaatimuksesta, jolla haetaan korvausta komission toimien vuoksi aiheutuneesta vahingosta.

80 Kantaja on ilmoittanut istunnossa, että vaikka hän kyseenalaistaa kanteessaan komission päätösluonteiset toimet, nämä toimet ja toimet, jotka eivät ole päätöksentekoa, joista hän on moittinut hallintoa, muodostavat jakamattoman kokonaisuuden ja jatkumon. Tällaisessa tapauksessa korvausvastuuta koskevan kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksenä ei voi olla valituksen esittäminen ja kanteen nostaminen kaikista yksittäisistä toimista.

81 Kantaja väittää lisäksi, että vanhentumisajan, jota sovelletaan vahingonkorvauskanteeseen, jonka virkamies esittää omaa toimielintään vastaan, on oltava Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa vahvistettu viisi vuotta. Nyt käsiteltävässä asiassa tämä määräaika ei ole päättynyt, koska se on alkanut kulua vasta 27.10.2004, jolloin komissio julkaisi lehdistötiedotteen Midday Express -sivustolla. Joka tapauksessa määräaika ei ole kantajan mukaan kulunut umpeen, vaikka otettaisiin huomioon komission lokakuussa 2002 tekemät ensimmäiset lainvastaisuudet, koska vahingonkorvausvaatimus esitettiin 1.2.2007.

82 Kantajan mielestä kohtuullisen ajan käsite ja se, että vanhentumisajan määrittää tuomioistuin eikä lainsäätäjä, on vastoin oikeusvarmuuden periaatetta. Käsiteltävänä olevassa asiassa kantaja katsoo noudattaneensa joka tapauksessa oikeuskäytännössä vahvistettua kohtuullista aikaa, koska vahingonkorvausvaatimus on esitetty 27 kuukauden kuluessa hänelle viimeksi vahinkoa aiheuttaneesta tapahtumasta.

2. *Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta*

Oikeudenkäyntiväite, joka koskee sitä, että henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädettyä oikeudenkäyntiä edeltävää menettelyä ei ole noudatettu

83 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädetyn valitusjärjestelmän mukaisesti vahingonkorvauskanne, joka on itsenäinen kanne kumoamiskanteeseen nähden, voidaan ottaa tutkittavaksi ainoastaan, jos sitä on edeltänyt henkilöstösääntöjen mukainen oikeudenkäyntiä edeltävä menettely. Tämä menettely on erilainen sen mukaan, aiheutuuko korvattavaksi vaadittava vahinko henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa tarkoitetusta virkamiehelle vastaisesta päätöksestä vai hallinnon toiminnasta, joka ei ole päätöksentekoa. Ensiksi mainitussa tapauksessa on henkilön, jota asia koskee, saatettava säädetyissä määräajoissa nimittävän viranomaisen käsiteltäväksi valitus, joka koskee kyseistä päätöstä. Sitä vastoin toisessa tapauksessa hallinnollisen menettelyn aluksi on esitettävä henkilöstösääntöjen 90 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu vaatimus vahingonkorvauksen saamiseksi. Ainoastaan tämän vaatimuksen nimenomainen tai implisiittinen hylkääminen on virkamiehelle vastainen toimi, josta voidaan valittaa, ja ainoastaan valituksen nimenomaisen tai implisiittisen hylkäämisen jälkeen voidaan nostaa vahingonkorvauskanne unionin yleisessä tuomioistuimessa (asia T-5/90, Marcato v. komissio, tuomio 25.9.1991, Kok., s. II-731, 49 ja 50 kohta ja asia T-500/93, Y v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 28.6.1996, Kok. H., s. I-A-335 ja II-977, 64 kohta).

84 Kantaja on kehottanut virkamiestuomioistuinta kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten arvioimiseksi kiinnittämään huomiota oikeuskäytännössä tehtyyn erotteluun päätösluonteisiin toimiin ja niihin toimiin, jotka eivät ole päätöksentekoa, sillä erottelulla ei ole nyt käsiteltävässä asiassa merkitystä. Kantajan mukaan ne eri toimet ja toiminta, joista hän vaatii korvausta, muodostavat jakamattoman kokonaisuuden ja hänellä on oikeus riitauttaa vahingonkorvausvaatimustensa tueksi kaikki tämän jakamattoman kokonaisuuden muodostavat toimet ja toiminta kohtuullisessa ajassa viimeisestä tällaisesta toimesta tai toiminnasta alkaen ilman, että voitaisiin väittää, että olisi sovellettava henkilöstösääntöjen 90 artiklassa vahvistettua kolmen kuukauden määräaikaa, joka alkaa kulua päätösluonteisten toimien tiedoksi antamisesta, mihin hän vetoaa.

85 Tällaista päättelyä ei voida kuitenkaan hyväksyä.

86 Oikeuskäytännössä on toki tietyissä tapauksissa myönnetty, että kantajan ei tarvitse toisistaan riippuvista useista toimista muodostuvassa monimutkaisessa menettelyssä esittää yhtä monta valitusta kuin menettelyssä on voinut olla hänelle vastaisia päätöksiä. Kun otetaan huomioon tämän monimutkaisen menettelyn muodostavien eri toimien johdonmukaisuus, on päinvastoin myönnetty, että kantaja saattoi vedota aikaisempien toimien lainvastaisuuteen sellaisen kanteen tueksi, joka kohdistui niistä viimeiseen (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 12/64 ja 29/64, Ley v. komissio, tuomio 31.3.1965, Kok., s. 143 ja asia C-448/93 P, komissio v. Noonan, tuomio 11.8.1995, Kok., s. I-2321, 17 kohta; asia T-182/94, Marx Esser ja Del Almo Martinez v. parlamentti, tuomio 24.9.1996, Kok. H., s. I-A-411 ja II-1197, 37 kohta).

87 Tämä oikeuskäytäntö koskee kuitenkin vain sellaisia asianomaiselle vastaisia toimia, jotka liittyvät läheisesti toisiinsa. Lisäksi kyseessä on poikkeus periaatteesta, jonka mukaan toimi voidaan riitauttaa vain kanteen nostamiselle asetetun määräajan kuluessa, ja tätä poikkeusta on kaikkien poikkeusten tavoin tulkittava suppeasti.

88 Kun nyt käsiteltävässä asiassa otetaan huomioon toimien ja toiminnan, joihin kantaja vetoaa, huomattava erilaisuus ja merkitys (avustamisvelvollisuuteen ja kurinpitomenettelyn aloittamiseen liittyvät toimet, henkilötietojen vuotaminen, palkkaluokkaa vastaavien tehtävien jättäminen osoittamatta jne.), niiden ei voida katsoa liittyvän yhteen monimutkaiseen menettelyyn. Olisi lisäksi oikeusvarmuuden periaatteen vastaista myöntää, että nämä toimet voitaisiin riitauttaa kanteen

nostamiselle asetetun tavanomaisen määräajan päättymisen jälkeen. Lisäksi siitä, että kustakin esille otetusta toimesta on nostettava erikseen kanne, seuraa, että 83 kohdassa mainittuja periaatteita on kantajan nostaman vahingonkorvauskanteen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttymisen arvioimiseksi sovellettava niistä jokaiseen.

89 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja on ennen tämän kanteen saattamista virkamiestuomioistuimen käsiteltäväksi esittänyt 1.2.2007 henkilöstösääntöjen 90 artiklan 1 kohdan nojalla korvausvaatimuksen ja sen jälkeen 28.8.2007 henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla valituksen 7.6.2007 tehdystä päätöksestä, jolla hänen korvausvaatimuksensa hylättiin. Kantaja on siis ennen kanteen vireillepanoa virkamiestuomioistuimessa noudattanut asianmukaisesti oikeudenkäyntiä edeltävää menettelyä, jota sovelletaan, kun korvattavaksi vaaditun vahingon on aiheuttanut viranomaisen toiminta, joka ei ole luonteeltaan päätöksentekoa.

90 Sen selvittämiseksi, onko kantajan noudattama oikeudenkäyntiä edeltävä menettely sääntöjenmukainen, on siis tutkittava, ovatko vahingot, joista korvausta pyydetään, aiheutuneet sellaisesta viranomaisen toiminnasta, joka ei ole luonteeltaan päätöksentekoa. Tämän osalta kantaja vetoaa neljään eri sääntöjenvastaisuuden ryhmään: komissio on laiminlyönyt avustamisvelvollisuutensa, siirtämisestä tehty päätös on lainvastainen, kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehty päätös ja monet muut komission toimet ovat lainvastaisia.

91 Sitä vastoin on todettava, ettei kantaja ole esittänyt vahingonkorvausvaatimuksia, jotka perustuisivat eläkkeelle siirtämisestä 17.1.2006 tehdyn päätöksen lainvastaisuuteen. Komission esittämä näitä vaatimuksia koskeva oikeudenkäyntiväite, jonka mukaan henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädettyä oikeudenkäyntiä edeltävää menettelyä ei ole noudatettu, on siis merkityksetön.

Vahingonkorvausvaatimus, joka perustuu siihen, että komissio on laiminlyönyt avustamisvelvollisuutensa

92 Kantaja vaatii korvausta vahingosta, joka on aiheutunut siitä, että komissio on laiminlyönyt henkilöstösääntöjen 24 artiklassa säädetyn avustamisvelvoitteensa. Vaatimustensa tueksi kantaja vetoaa ensinnäkin komission hänen avustamispyyntöjensä johdosta tekemien nimenomaisten päätösten lainvastaisuuteen, toiseksi komission tuottamukselliseen viivyttelyyn ennen asiaa koskevan päätöksen tekemistä ja lopuksi siihen, että oli komissiolta lainvastaista olla avustamatta häntä oma-aloitteisesti häntä parjaavien lehtiartikkeleiden julkaisemisen jälkeen.

93 Avustamisvelvoitetta koskevien päätösten osalta unionin tuomioistuimet ovat vakiintuneesti katsoneet, että nämä päätökset ovat virkamiehelle vastaisia toimia (ks. erityisesti avustamisesta kieltäytymistä koskevien nimenomaisten päätösten osalta asia T-249/04, Combescot v. komissio, tuomio 12.9.2007, Kok. H., s. I-A-2-181 ja II-A-2-1219, 32 kohta; avustamisesta kieltäytymistä koskevien implisiittisten päätösten osalta asia T-223/95, Ronchi v. komissio, tuomio 6.11.1997, Kok. H., s. I-A-321 ja II-879, 25–31 kohta ja riittämättömiksi arvioitujen avustamista koskevien päätösten osalta asia T-59/92, Caronna v. komissio, tuomio 26.10.1993, Kok., s. II-1129, 100 kohta).

94 Tässä käsiteltävässä asiassa komissio on riidanalaisen ajanjakson kuluessa tehnyt useita nimenomaisia päätöksiä, jotka liittyivät sen velvollisuuteen avustaa kantajaa.

95 Komissio ilmoitti kantajalle 20.12.2002 päivätyllä kirjeellä toimista, joihin hänen 11.11.2002 esittämänsä avustamispyynnön johdosta oli ryhdytty saksalaisen viikkolehden toimittajan Tillackin lähetettyä komissiolle kaksi kyselyä, joissa kyseenalaistettiin hänen kunniallisuutensa ja ammatillinen maineensa. Yhtäältä komissio on kertonut antaneensa edellä mainittuihin kyselyihin kyseiselle toimittajalle seikkaperäisen vastauksen, jossa kantaja asetettiin epäilysten ulkopuolelle, ja toisaalta pyytäneensä

omasta aloitteestaan luxemburgilaiselta Le Quotidinien -lehdeltä 18.11.2002 vastaamisoikeutta, joka sille myös myönnettiin, lehden julkaistua artikkelin, jossa kyseenalaistettiin kantajan maine esittämällä samankaltaisia väitteitä kuin Tillack oli esittänyt.

96 Komissio päätti 1.10.2003 päivätyllä kirjeellä, ettei se yhtäältä hyväksy kantajalta enää 15. ja 21.7.2003 esitettyjen avustamispyyntöjen lisäksi uusia avustamispyyntöjä useiden eurooppalaisten lehtien julkaistua lehtiartikkeleja, joissa mainittiin hänen nimensä ja joissa hänet yhdistettiin Eurostatin talousskandaaliin, ja toisaalta, että se odottaa Eurostatissa vireillä olevan tutkimuksen valmistumista ennen mahdollisiin toimiin ryhtymistä.

97 Komissio päätti avustusvelvollisuutensa mukaisesti julkistaa Midday Express -sivustolla 27.10.2004 julkaistulla lehdistötiedotteella päätöksensä lopettaa kantajaa vastaan aloitettu kurinpitomenettely saatuaan sitä ennen tämän syyksi luettuja väärinkäytöksiä koskevan OLAFin tutkinnan tulokset (ks. analogisesti asia 108/86, D. M. v. neuvosto ja TSK, tuomio 7.10.1987, Kok., s. 3933, 6 kohta ja em. asia Caronna v. komissio, tuomion 93–96 kohta).

98 On selvää, ettei kantaja ole nostanut henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklan mukaisissa määräajoissa kumoamiskannetta näistä eri päätöksistä, kuten avustamisesta kieltäytymistä koskevista implisiittisistä tai nimenomaisista päätöksistä tai hänen riittämättömiksi katsomistaan avustamista koskevista päätöksistä. Virkamiehelle vastaisten toimien osalta, kuten edellä on todettu, kantaja ei siis voi esittää vaatimuksia, joiden tarkoituksena on, että hänelle korvataan näiden toimien aiheuttama vahinko (asia 346/87, Bossi v. komissio, tuomio 14.2.1989, Kok., s. 303, 32 kohta ja asia T-20/92, Moat v. komissio, tuomio 13.7.1993, Kok., s. II-799, 46 kohta).

99 Sitä vastoin siltä osin kuin komission väitetään viivytelleen avustamisvelvoitteestaan päättäessään ja päätöksensä tiedoksi antamisessa, on muistettava, että yhteisöjen tuomioistuinten mukaan viivästyminen ei pääsääntöisesti ole virkamiehelle vastainen toimi (ks. mm. arviointikertomuksen laatimisen viivästymisen osalta asia T-79/92, Ditterich v. komissio, tuomio 1.12.1994, Kok. H., s. I-A-289 ja II-907, 66 kohta ja asia T-285/04, Andrieu v. komissio, tuomio 13.7.2006, Kok. H., s. I-A-2-161 ja II-A-2-775, 135 kohta). Tästä seuraa, että kantaja voi vedota näihin viivästyksiin vahingonkorvausvaatimustensa tueksi, kun niiden osalta on noudatettu, kuten nyt käsiteltävässä asiassa, oikeudenkäyntiä edeltävää henkilöstösääntöjen 90 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyä kaksivaiheista menettelyä.

100 Lisäksi sen vuoksi, ettei näillä vahingonkorvausvaatimuksilla, jotka perustuvat siihen, että komission väitetään laiminlyöneen velvollisuutensa ryhtyä nopeasti toimenpiteisiin, ole suoraa yhteyttä niiden nimenomaisten päätösten, jotka komissio on tehnyt henkilöstösääntöjen 24 artiklan nojalla, sisältöön, se seikka, että kantaja ei ole riitauttanut näitä päätöksiä annetuissa määräajoissa, ei ole omiaan tekemään näistä vahingonkorvausvaatimuksista sellaisia, ettei niitä voida tutkia (asia 79/71, Heinemann v. komissio, tuomio 13.7.1972, Kok., s. 579, 6 ja 7 kohta; asia T-27/90, Latham v. komissio, tuomio 24.1.1991, Kok., s. II-35, 36–38 kohta ja yhdistetyt asiat T-246/04 ja T-71/05, Wunenburger v. komissio, tuomio 6.2.2007, Kok. H., s. I-A-2-21 ja II-A-2-131, 46–50 kohta).

101 Lisäksi vielä sen osalta, ettei komissio ole oma-aloitteisesti antanut apuaan, on muistettava, että unionin tuomioistuinten mukaan on pääsääntöisesti asianomaisen virkamiehen, joka katsoo voivansa vedota henkilöstösääntöjen 24 artiklaan, tehtävänä esittää avunpyyntö toimielimelle, jonka palveluksessa hän on. Vain tietyt poikkeukselliset olosuhteet voivat velvoittaa toimielimen ryhtymään omasta aloitteestaan ilman tämän virkamiehen ensin esittämää pyyntöä tiettyyn avustavaan toimenpiteeseen. Tällaisten seikkojen puuttuessa se, että toimielin ei ole avustanut oma-aloitteisesti virkamiehiään ja toimihenkilöitään, ei ole virkamiehelle vastainen toimi (asia 229/84, Sommerlatte v. komissio, tuomio 12.6.1986, Kok., s. 1805, 20 kohta; asia T-90/07 P ja T-99/07 P, Belgia ja komissio v. Genette, tuomio 18.12.2008, Kok., s. II-3859, 100–102 kohta ja asia F-91/05, Frankin ym. v. komissio, tuomio 31.5.2006, Kok. H., s. I-A-1-25 ja II-A-1-83, 24 kohta).

102 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja tai vastaaja ei ole vedonnut mihinkään poikkeukselliseen seikkaan, joka olisi oikeuttanut komission puuttumaan asiaan oma-aloitteisesti sen jälkeen, kun kantaja oli saatettu epäilyksen alaiseksi useissa eri lehtiartikkeleissa. Näin ollen se, ettei komissio oma-aloitteisesti antanut apuaan lehtiartikkelien julkaisemisen jälkeen, on toimi, joka ei ole päätöksentekoa, minkä kantaja voi riitauttaa tämän vahingonkorvauskanteen yhteydessä.

Siirtopäätöksen lainvastaisuuteen perustuva vahingonkorvausvaatimus

103 Kantaja esittää vahingonkorvausvaatimuksia, joiden tarkoituksena on korvata ammatillinen arvonalennus, josta hän joutui kärsimään siirtämisestään tehdyn päätöksen vuoksi.

104 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vaikka siirtopäätöksellä ei ole vaikutusta virkamiehen aineellisiin etuihin tai asemaan, sillä voidaan kyseisen tehtävän luonne ja olosuhteet huomioon ottaen loukata kantajan aineettomia etuja ja tulevaisuudennäkymiä, koska joissakin viroissa voidaan niihin kuuluvien työtehtävien luonteen vuoksi helpommin saada ylennys kuin joissain toisissa viroissa, vaikka kyseessä olisi samantasoiset virat. Siirtopäätöksellä on välttämättäkin vaikutusta kyseisen virkamiehen hallinnolliseen asemaan, koska sillä muutetaan paikkaa, jossa virkamies hoitaa tehtäviään, sekä virkamiehen tehtävien hoidon edellytyksiä ja tehtävien luonnetta. Näissä olosuhteissa ei voida lähtökohtaisesti katsoa, että tällainen toimi ei voi vahingoittaa sitä, jolle se on osoitettu (ks. vastaavasti mm. asia 35/72, Kley v. komissio, tuomio 27.6.1973, Kok., s. 679, 4 kohta; yhdistetyt asiat 33/79 ja 75/79, Kuhner v. komissio, tuomio 28.5.1980, Kok., s. 1677, 13 kohta; asia 60/80, Kindermann v. komissio, tuomio 21.5.1981, Kok., s. 1329, 8 kohta; asia C-294/95 P, Ojha v. komissio, tuomio 12.11.1996, Kok., s. I-5863, 58 kohta; asia T-36/93, Ojha v. komissio, tuomio 6.7.1995, Kok. H., s. I-A-161 ja II-497, 42 kohta ja asia T-73/96, Forcat Icardo v. komissio, tuomio 19.6.1997, Kok. H., s. I-A-159 ja II-485, 16 kohta).

105 Komission puheenjohtaja siirsi kantajan 20.12.2002 tehdyllä päätöksellä muihin tehtäviin. Toimittuaan aiemmin johtajana Eurostatin osastossa A kantaja siirtyi henkilöstön ja hallinnon pääosastoon pääneuvonantajaksi hoitamaan erityistehtäviä, jotka koskivat hallinnollista uudistusta, erityisesti hallintorakenteita, esikuva-analyysia ja tilastollista analyysia, siltä osin kuin ne liittyivät uudistusprosessin ”seurantaan” laajentumisen seuraukset huomioon ottaen.

106 Kun otetaan huomioon, että tällä siirtopäätöksellä muutettiin tehtävien hoidon edellytyksiä ja niiden luonnetta, sillä oli vaikutusta kantajan oikeudelliseen tilanteeseen ja se oli näin ollen asianomaiselle vastainen toimi.

107 Koska kantaja ei ole riitauttanut tätä päätöstä henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa kanteen nostamiselle säädetyn määräajan kuluessa, hän ei voi myöhemmin nostaa kannetta tämän toimen aiheuttaman vahingon korvaamiseksi, kuten unionin tuomioistuimet ovat vakiintuneesti todenneet (ks. mm. em. asia Moat v. komissio, tuomion 46 kohta ja yhdistetyt asiat T-78/96 ja T-170/96, W. v. komissio, tuomio 28.5.1998, Kok. H., s. I-A-239 ja II-745, 158 kohta).

Vahingonkorvausvaatimus, joka perustuu kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen lainvastaisuuteen

108 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan nimittävän viranomaisen kurinpitomenettelyn aloittamisesta tekemä päätös on vasta valmisteleva menettelyn vaihe. Se ei ratkaise ennakolta hallinnon lopullista kantaa, eikä sitä voida näin ollen pitää henkilöstösääntöjen 91 artiklassa tarkoitettuna henkilölle vastaisena toimena. Näin ollen se voidaan riitauttaa vain liitännäisesti sellaisen kanteen yhteydessä, joka on nostettu lainvoimaisesta kurinpitopäätöksestä, joka on virkamiehelle vastainen (asia T-166/02, Pessoa e Costa v. komissio, tuomio 13.3.2003, Kok. H., s. I-A-89 ja II-471, 37 kohta ja asia T-48/05, Franchet ja Byk v. komissio, tuomio 8.7.2008, Kok., s. II-1585, 340 kohta).

109 Virkamies, joka on laiminlyönyt hänelle vastaisen päätöksen kumoamiskanteen nostamisen henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädetyissä määräajoissa, ei voi kyseisestä päätöksestä aiheutunutta vahinkoa koskevan korvausvaatimuksen avulla korjata laiminlyöntiään ja saada siten hyväkseen uutta valitusaikaa. Näin on myös siinä tapauksessa, ettei laiminlyönti koskekaan hänelle sellaisenaan vastaista toimea vaan tätä valmistelevaa toimea, joka olisi voitu riitauttaa asianmukaisesti kyseistä toimea vastaan nostetun kanteen yhteydessä liitännäisenä toimena (asia T-547/93, Lopes v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 29.2.1996, Kok. H., s. I-A-63 ja II-185, 174 ja 175 kohta).

110 Lisäksi on katsottu, että päätös, jolla nimittävä viranomainen lopettaa ilman toimenpiteitä kurinpitomenettelyn, ei ole henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädetty virkamiehelle, jota vastaan menettely on aloitettu, vastainen toimi, koska tällaisen päätöksen päätösosa ei voi muuttaa kyseisen virkamiehen oikeudellista tilannetta (asia T-8/92, Di Rocco v. TSK, tuomio 18.12.1992, Kok., s. II-2653, julkaistu otteina, 27 kohta).

111 Kolmessa edellisessä kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että oikeudenkäyntiä edeltävä menettely, jota sovelletaan vaadittaessa korvausta kurinpitomenettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä aiheutuneesta vahingosta, riippuu hallinnon tekemän lopullisen päätöksen luonteesta.

112 Sen jälkeen, kun aloitetun kurinpitomenettelyn lopuksi on tehty virkamiehelle vastainen päätös, tämä voi vedota kyseisen menettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen lainvastaisuuteen vain, jos sillä tuetaan valitusta, joka on tehty asianomaiselle vastaisesta, menettelyn päätteeksi tehdystä päätöksestä henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa valituksen tekemiselle ja kanteen nostamiselle säädetyissä määräajoissa ja suoraan.

113 Sitä vastoin sillä perusteella, että päätös, jonka hallinto tekee kurinpitomenettelyn lopettamisesta ilman jatkotoimia, ei ole kantajalle vastainen toimi, kantajan on saadakseen korvausta kurinpitomenettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä aiheutuneesta vahingosta noudatettava ensin oikeudenkäyntiä edeltävää kaksivaiheista menettelyä, josta säädetään henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa.

114 Tältä osin asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio on 26.10.2004 tekemällään päätöksellä lopettanut ilman jatkotoimia kantajaa vastaan aloitetun kurinpitomenettelyn. On selvää, ettei tämä päätös ole asianomaiselle vastainen toimi, joka voidaan riitauttaa suoraan. Kantaja on lisäksi noudattanut oikeudenkäyntiä edeltävää kaksivaiheista menettelyä, kuten 89 kohdassa muistutetaan. Kantaja voi näin ollen tämän kanteen yhteydessä vaatia korvausta vahingosta, joka on aiheutunut hänelle kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehdyn päätöksen lainvastaisuuden takia.

Muut sääntöjenvastaisuudet, joihin on vedottu korvausvaatimuksen tueksi

115 Kantaja vaatii korvausta ensinnäkin vahingosta, joka aiheutui hänelle sääntöjenvastaisuuksista, joihin komissio syyllistyi edellä mainittujen Tillackin lähettämien kyselyjen johdosta Eurostatissa tehdyn sisäisen tarkastuksen aikana, toiseksi vahingosta, joka aiheutui häntä koskevien luottamuksellisten tietojen vuotamisesta komission yksiköistä, ja lopuksi vahingosta, joka aiheutui siitä, ettei hänelle osoitettu hänen siirtämisensä yhteydessä täsmällisiä tehtäviä, jotka olisivat vastanneet hänen osaamistaan. Koska nämä toimet eivät ole luonteeltaan päätöksentekoa, kantaja voi vedota niihin vahingonkorvauskanteen yhteydessä, kunhan näiden toimien osalta noudatettu oikeudenkäyntiä edeltävä menettely on ollut sääntöjenmukainen.

Oikeudenkäyntiväite, joka perustuu siihen, ettei vahingonkorvausvaatimusta esitetty kohtuullisessa ajassa

116 On muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan virkamiesten tai toimihenkilöiden, jotka haluavat saada unionilta korvauksen sen syyksi luettavasta vahingosta, on esitettävä tätä koskeva vaatimuksensa kohtuullisessa ajassa siitä hetkestä lukien, jona he ovat tulleet tietoisiksi siitä syrjivästä

tilanteesta, josta he valittavat, vaikka virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen 90 artiklan 1 kohdassa ei vahvisteta mitään määräaikaa vaatimuksen esittämiselle (asia T-144/02, Eagle ym. v. komissio, tuomio 5.10.2004, Kok., s. II-3381, 65 ja 66 kohta ja asia F-87/07, Marcuccio v. komissio, tuomio 4.11.2008, Kok. H., s. I-A-1-351 ja II-A-1-1915, 27 kohta, josta on valitettu Euroopan unionin yleiseen tuomioistuimeen asiassa T-16/09 P).

117 Kohtuullisessa ajassa toimimista vaaditaan nimittäin kaikissa niissä tapauksissa, joissa asiaa koskevien säännösten puuttuessa oikeusvarmuuden periaate tai luottamuksensuojan periaate estävät unionin toimielimiä ja luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä toimimasta ilman mitään ajallista rajoitusta ja vaarantamasta näin ollen erityisesti vallalla olevan oikeudellisen tilanteen vakautta. Vastuuta koskevissa kanteissa, jotka voivat johtaa unionin maksuvelvoitteeseen, sen taustalla, että vahingonkorvausvaatimus on esitettävä kohtuullisessa ajassa, on myös huoli julkisten varojen suojasta, joka on erityisellä tavalla ilmaistu sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevien asioiden osalta Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 46 artiklassa vahvistetulla viiden vuoden vanhenemisajalla (em. asia Sanders ym. v. komissio, tuomion 59 kohta). Kuluneen ajan kohtuullisuutta on arvioitava kunkin asian ominaispiirteiden perusteella ja erityisesti sen perusteella, mikä merkitys oikeusriidalla on asianosaiselle, asian monitahoisuuden perusteella sekä vastapuolina olevien asianosaisten käyttäytymisen perusteella (em. asia Eagle ym. v. komissio, tuomion 66 kohta).

118 Tämän ajan laskemisen osalta unionin tuomioistuimet ovat katsoneet, että on virkamiehen tehtävänä saattaa vahingonkorvausvaatimus toimielimen käsiteltäväksi kohtuullisessa ajassa siitä hetkestä lukien, jona hän on tullut tietoiseksi tilanteesta, josta hän valittaa (em. asia Eagle ym. v. komissio, tuomion 65 ja 66 kohta; asia F-125/05, Tsarnavas v. komissio, tuomio 1.2.2007, Kok. H. s. I-A-1-43 ja II-A-1-231, 69 kohta).

119 Kuten 89 kohdassa on todettu, kantaja on esittänyt henkilöstösääntöjen 90 artiklan 1 kohdan nojalla vaatimuksen 1.2.2007 ja henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdan nojalla valituksen 28.8.2007. Komission vanhimmat toimet, jotka eivät ole päätöksentekoa, joihin kantaja viittaa kanteessaan, ajoittuvat marraskuuhun 2002, ja ne on saatettu asianomaiselle tiedoksi joulukuussa 2002. Muut toimet, jotka eivät ole päätöksentekoa ja joihin kantaja vetoaa, on annettu hänelle tiedoksi vuosina 2003 ja 2004. Nyt käsiteltävään asiaan liittyvässä tilanteessa ja kun otetaan huomioon oikeusriidan merkitys ja useille vuosille ajoittuvan asian monitahoisuus, vahingonkorvausvaatimusta, joka on esitetty alle viiden vuoden kuluessa, on pidettävä kokonaisuudessaan kohtuullisessa ajassa esitettynä vaatimuksena.

120 Tästä seuraa, ettei komission esittämää oikeudenkäyntiväitettä voida hyväksyä.

Muut oikeudenkäyntikäyntiväitteet, jotka koskevat kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehtyä päätöstä

121 Komissio väittää, ettei kantaja voi riitauttaa 9.7.2003 tehdyn päätöksen, jolla kurinpitomenettely aloitettiin, lainmukaisuutta, koska kyseessä on valmisteleva toimi, josta ei voida nostaa kannetta. Lisäksi kantajalla ei komission mukaan ole tarvetta riitauttaa tämän toimen lainmukaisuutta, koska menettely lopetettiin ilman jatkotoimia 26.10.2004 tehdyllä päätöksellä.

122 Ensimmäinen esitetyistä oikeudenkäyntiväitteistä on tehoton, koska kantaja ei ole nostanut kannetta 9.7.2003 tehdyn päätöksen kumoamiseksi vaan on nostanut kanteen, jossa se vaatii erityisesti korvausta tästä toimesta aiheutuneesta vahingosta. Sitä paitsi kantaja voi nyt käsiteltävässä asiassa, kuten 107–113 kohdassa on todettu, vedota vahingonkorvauskanteen yhteydessä tällaisen valmistelevan toimen lainvastaisuuteen.

123 Kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehtyä päätöstä koskevalla toisella oikeudenkäyntiväitteellä ei ole myöskään menestymisen mahdollisuuksia. Siitä, että kurinpitomenettely lopetettiin lokakuussa 2004, ei nimittäin seurannut, että maineen menetys, josta kantaja on voinut kärsiä koko menettelyn vireilläolon ajan, olisi haihtunut taannehtivasti. Näin ollen on kantajan edun mukaista vedota kurinpitomenettelyn aloittamisesta 9.7.2003 tehdyn päätöksen lainvastaisuuteen tämän kanteen yhteydessä.

Sopimussuhteen ulkopuolisen komission vastuun syntyminen

1. *Sopimussuhteen ulkopuolisen komission vastuun syntymisen edellytykset*

Asianosaisten lausumat

124 Kantaja toteaa, että sopimussuhteen ulkopuolisen komission vastuun syntyminen edellyttää, että voidaan osoittaa toimielimen toiminnan lainvastaisuus, vahingon todellinen aiheutuminen ja moititun toiminnan ja väitetyn vahingon välinen syy-yhteys.

125 Ensimmäisen edellytyksen osalta kantaja muistuttaa oikeuskäytännössä edellytettävän, että osoitetaan oikeussäännön, jolla on tarkoitus antaa yksityisille oikeuksia, riittävän ilmeinen rikkominen. Tämän edellytyksen osalta ratkaiseva peruste unionin oikeuden rikkomisen luokittelemiseksi riittävän ilmeiseksi on asianomaisen toimielimen harkintavallalle asetettujen rajojen ilmeinen ja vakava ylittäminen. Jos tällä toimielimellä on harkintavaltaa hyvin vähän tai ei ollenkaan, jo pelkän voimassa olevan oikeuden rikkomisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen rikkominen.

126 Myös komissio korostaa, että sen sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntyminen edellyttää, että kantajan on osoitettava toimielimen syyksi luetun toiminnan lainvastaisuus, vahingon todellisuus sekä tämän toiminnan ja väitetyn vahingon välinen syy-yhteys.

127 Vahingonkorvauskanteen perusteltavuuden arviointiin sovellettavista edellytyksistä, joita on kolme, ensimmäisen osalta komissio täsmentää oikeuskäytännössä edellytettävän, että näytetään toteen sellaisen oikeussäännön, jolla on tarkoitus antaa oikeuksia yksityisille, riittävän ilmeinen rikkominen. Tämän edellytyksen osalta ratkaiseva peruste unionin oikeuden rikkomisen luokittelemiseksi riittävän ilmeiseksi erityisesti silloin, kun toimielimellä on laaja harkintavalta, on sen harkintavallalle asetettujen rajojen ilmeinen ja vakava ylittäminen. Jos kyseessä olevalla toimielimellä on huomattavan vähän tai ei ollenkaan harkintavaltaa, jo pelkän yhteisön oikeuden rikkomisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen rikkominen (asia C-352/98 P, Bergaderm ja Goupil v. komissio, tuomio 4.7.2000, Kok., s. I-5291, 43 ja 44 kohta; asia C-312/00 P, komissio v. Camar ja Tico, tuomio 10.12.2002, Kok., s. I-11355, 54 kohta; yhdistetyt asiat T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 ja T-225/99, Comafrica ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio, tuomio 12.7.2001, Kok., s. II-1975, 134–136 kohta).

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

128 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 236 artiklan nojalla (josta on muutettuna tullut SEUT 270 artikla) nostettu vahingonkorvauskanne voidaan hyväksyä vain, jos seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielinten moitittu toiminta on lainvastaista, vahinko on todella syntynyt ja toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys (asia C-136/92 P, komissio v. Brazzelli Lualdi ym., tuomio 1.6.1994, Kok., s. I-1981, 42 kohta ja asia C-348/06 P, komissio v. Girardot, tuomio 21.2.2008, Kok., s. I-833, 52 kohta). Nämä kolme edellytystä ovat kumulatiivisia. Yhden edellytyksen jääminen täyttymättä riittää vahingonkorvauskanteen hylkäämiseen.

129 Komissio korostaa, että näistä kolmesta edellytyksestä ensimmäisen osalta oikeuskäytännössä edellytetään, että näytetään toteen sellaisen oikeussäännön, jolla on tarkoitus antaa oikeuksia yksityisille, riittävän ilmeinen rikkominen.

130 On kuitenkin todettava, että unionin tuomioistuin on noudattanut tätä ajatuskulkua ainoastaan niissä riita-asioissa, joissa on vedottu sopimussuhteen ulkopuolisen toimielinten vastuun syntymiseen EY 288 artiklan nojalla (josta on muutettuna tullut SEUT 340 artikla) eikä EY 236 artiklan nojalla (josta on muutettuna tullut SEUT 270 artikla).

131 Nimittäin silloin, kun sopimussuhteen ulkopuoliseen toimielinten vastuuseen vedotaan EY 236 artiklan (josta on muutettuna tullut SEUT 270 artikla) nojalla, tällainen toimielinten vastuu voi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan syntyä yksinomaan asianomaiselle vastaisen toimen (tai toimen, joka ei ole päätöksentekoa) lainvastaisuuden perusteella, eikä ole tarpeen tutkia, onko kyseessä sellaisen oikeussäännön, jolla on tarkoitus antaa oikeuksia yksityisille, riittävän ilmeinen rikkominen (ks. mm. em. asia komissio v. Girardot, tuomion 52 ja 53 kohta).

132 Tämä oikeuskäytäntö ei estä unionin tuomioistuimia arvioimasta hallinnon harkintavallan laajuutta kyseessä olevalla alalla; tämä peruste on päinvastoin olennainen arviointiperuste tutkittaessa kyseessä olevan päätöksen tai toiminnan lainmukaisuutta, koska unionin tuomioistuinten harjoittama laillisuusvalvonta ja tämän valvonnan laajuus riippuvat siitä, miten suuri harkintavalta hallinnolla on sovellettavan oikeuden ja tälle hallinnolle asetettujen moitteetonta toimintaa koskevien vaatimusten perusteella.

133 Näin ollen 127 kohdassa mainittua oikeuskäytäntöä, johon komissio viittaa kirjelmissään, ei voida soveltaa riita-asioihin, joiden perustana ovat EY 236 artiklan (josta on muutettuna tullut SEUT 270 artikla) määräykset. Tästä seuraa, että sen selvittämiseksi, täyttyykö nyt käsiteltävässä asiassa sopimussuhteen ulkopuolisen hallinnon vastuun syntymistä koskeva ensimmäinen edellytys, virkamiestuomioistuimen kuuluu arvioida ainoastaan, merkitsevätkö komission syyksi luetut toimet virkavirhettä, kun otetaan huomioon harkintavalta, joka hallinnolla on virkamiestuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa riita-asiassa (ks. mm. vastaavasti asia T-339/03, Clotuche v. komissio, tuomio 7.2.2007, Kok. H., s. I-A-2-29 ja II-A-2-179, 219 ja 220 kohta ja asia T-250/04, Combescot v. komissio, tuomio 12.9.2007, Kok. H., s. I-A-2-191 ja II-A-2-1251, 86 kohta).

134 Myös siltä varalta, että komission 127 kohdassa esittämä olettamus tai perustelu olisi hyväksyttävä, on korostettava, että kussakin kantajan mainitsemista lainvastaisuuksista, jos ne ovat perusteltuja, kyse on yhden seuraavista oikeussäännöistä, joilla on tarkoitus antaa oikeuksia virkamiehelle, riittävän ilmeisestä rikkomisesta:

— henkilöstösääntöjen 24 artikla

— 19.2.2002 tehty päätös

— asetus N:o 45/2001

— syyttömyysolettaman periaate

— hyvän hallinnon periaate, erityisesti oikeus tulla kohdelluksi puolueettomasti.

2. *Komission menettelyn lainvastaisuus*

Komission pidättäytyminen oma-aloitteisista toimista ja tuottamuksellinen viivyttely avustamisvelvollisuutensa osalta

Asianosaisten lausumat

135 Kantajan mukaan komissio on henkilöstösääntöjen 24 artiklan nojalla velvollinen avustamaan virkamiehiä, jotka joutuvat lehdistössä loukkausten kohteeksi. Hallinnon on tämän velvoitteen nojalla ryhdyttävä välittömästi toimiin, jottei virkamiehelle aiheutuneesta vahingosta ole seurauksena korjaamaton vahinko. Kantajan mukaan komissio on nyt käsiteltävässä asiassa toiminut viipeellä ja syyllistynyt siten sellaiseen virheeseen, joka on omiaan synnyttämään sille vahingonkorvausvastuun. Komission olisi ensinnäkin pitänyt toimia oma-aloitteisesti sen jälkeen, kun lehdistössä oli julkaistu artikkeleita, joissa kyseenalaistettiin komission virkamiehen kunnia ja ammatillinen maine, odottamatta, että virkamies muodollisesti pyytää siltä apua. Toiseksi komission olisi pitänyt ryhtyä toimiin erityisen nopeasti, koska sille esitettyjen avustamispyyntöjen syynä oli kunniaa loukkaavien artikkelien julkaiseminen lehdistössä. Komission toiminta oli ensimmäisen avustamispyynnön yhteydessä riittämätöntä ja viivyttelevää. Lisäksi kantaja sai vastauksen avustamispyyntöönsä vasta useiden vuosien kuluttua sen esittämisestä. Kahden muun esitetyn avustamispyynnön osalta komissio hylkäsi ne yli kolmen kuukauden kuluttua niiden vastaanottamisesta. Kolmanneksi 27.10.2004 julkaistu lehdistötiedote, jossa kerrottiin niukkasanaisesti kantajaa vastaan aloitetun kurinpitomenettelyn lopettamisesta, annettiin myöhässä, eikä tämä toimi ollut riittävä asianomaisen henkilön kunniaan ja ammatilliseen maineeseen kohdistuvan loukkauksen korjaamiseksi.

136 Komissio korostaa vastanneensa hyvissä ajoin ja asianmukaisesti kantajan henkilöstösääntöjen 24 artiklan nojalla esittämiin avustamispyyntöihin. Se väittää ensinnäkin vastanneensa oma-aloitteisesti ja nopeasti Tillackin kyselyihin, joissa kantajaa syytettiin suosinnasta Eurostatin hankintasopimuksia tehtäessä. Toiseksi se väittää ryhtyneensä välittömästi toimiin sen jälkeen, kun Stern-aikakauslehden internetsivustolla ja Le Quotidien -lehdessä julkaistiin lehtiartikkeleita, joissa toistettiin väitteet, jotka koskivat suosintaa ja kantajan ”kurinpidollista siirtämistä”. Lisäksi komissio oli saanut edellä mainitulta lehdeltä mahdollisuuden esittää vastine ja saattoi siten julkisesti kiistää kyseiset väitteet. Komissio muistuttaa myös siitä, ettei se oikeuskäytännön nojalla ole velvollinen toimimaan aina, kun lehdistössä julkaistaan artikkeli, jossa esitetään loukkaavia väitteitä jostakusta sen virkamiehestä tai toimihenkilöstä, vaan ainoastaan avustamaan tällaista henkilöä asianmukaisesti. Nyt käsiteltävässä asiassa se, että kantaja sai luvan vastaavien loukkausten varalta viitata kannanottoon, jonka komissio oli ilmaissut Le Quotidien -lehdessä julkaistussa vastineessaan, merkitsi riittävää avustamista. Kolmanneksi komissio väittää vastanneensa kantajan heinäkuussa 2003 esittämiin avustamispyyntöihin asianmukaisesti hylkäämällä ne. Sellaisen lehdistötiedotteen julkaiseminen, jossa kantajaa olisi kohdeltu eri tavoin kuin kahta muuta OLAFin tutkinnan kohteena olevaa Eurostatin johtajaa, olisi nimittäin saattanut leimata kahta muuta virkamiestä vielä pahemmin ja vahingoittaa komission julkisuuskuvaa. Neljänneksi komissio oli julkaissut omasta aloitteestaan 27.10.2004 Midday Expressissä lehdistötiedotteen, jossa se julkisesti ilmoitti kantajaa vastaan aloitetun kurinpitomenettelyn lopettamisesta.

137 Lisäksi komissio on täsmentänyt istunnossa, ettei sen voida katsoa ryhtyneen toimiin myöhässä, koska se oli vastannut avustamispyyntöihin henkilöstösääntöjen 90 artiklan 1 kohdassa säädetyssä neljän kuukauden määräajassa.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

138 Kuten edellä tämän tuomion 98 kohdassa on todettu, kantaja ei voi arvostella sisällöllisesti niitä komission päätöksiä, jotka tämä teki hänen avustamispyyntöihinsä vastatessaan. Tässä tarkastellaan siis vain niitä kantajan väitteitä, jotka koskevat sitä hallinnon toimintaa, joka ei ole luonteeltaan päätöksentekoa, erityisesti viivyttelyä kantajan pyyntöihin vastaamisessa.

139 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan hallinnolla on laaja harkintavalta henkilöstösääntöjen 24 artiklan arviointimenetelmien ja -perusteiden valinnassa. Sen on kuitenkin silloin, kun virkamiehen ammatilliseen kunniaan kohdistetaan vakavia ja perusteettomia syytöksiä hänen suorittaessaan tehtäviään, kiistettävä nämä syytökset ja ryhdyttävä kaikkiin toimenpiteisiin asianomaisen loukatun maineen palauttamiseksi (ks. mm. em. asia Caronna v. komissio, tuomion 64, 65 ja 92 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Hallinnon on erityisesti puututtava riittävän voimakkaasti asioiden kulkuun ja toimittava olosuhteiden edellyttämällä nopeudella ja huolellisuudella (asia T-5/92, Tallarico v. parlamentti, tuomio 21.4.1993, Kok., s. II-477, 31 kohta; asia T-294/94, Dimitriadis v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 28.2.1996, Kok. H., s. I-A-51 ja II-151, 39 ja 45 kohta ja asia T-183/95, Carraro v. komissio, tuomio 17.3.1998, Kok. H., s. I-A-123 ja II-329, 33 kohta).

140 Hallinnon on lähtökohtaisesti vastattava erityisen nopeasti niihin avustamispyyntöihin, joita virkamies esittää häneen lehdistössä kohdistuneen parjauksen tai kunnian tai ammatillisen maineen loukkaamisen vuoksi, jotta saavutetaan tehokas vaikutus ja virkamies voi tarvittaessa välttää asiansa vanhentumisen, mikä on vaarana, koska kanteen nostamiselle on tietyissä kansallisissa tuomioistuimissa asetettu lehdistön rikoksissa lyhyet määräajat.

141 Lisäksi unionin tuomioistuimet ovat katsoneet, että erityisten olosuhteiden puuttuessa hallinnon viivyttely toimiin ryhtymisessä on virkavirhe, joka aiheuttaa sille korvausvastuun (arviointikertomuksen laatimisessa viivyttelyn osalta ks. mm. yhdistetyt asiat 173/82, 157/83 ja 186/84, Castille v. komissio, tuomio 6.2.1986, Kok., s. 497 ja em. asia Latham v. komissio, tuomion 49 ja 50 kohta; virheellisten tietojen korjaamisessa viivyttelyn osalta ks. em. asia Heinemann v. komissio, tuomion 12 kohta).

142 Komission toimintaa on arvioitava näiden näkökohtien valossa.

143 Komissio on istunnossa yleisesti väittänyt, ettei se viivytellyt, koska se otti kantaa kantajan esittämiin eri avustamispyyntöihin ja antoi päätöksensä tiedoksi henkilöstösääntöjen 90 artiklan 1 kohdassa säädetyssä neljän kuukauden määräajassa.

144 Tältä osin virkamiestuomioistuin katsoo, että henkilöstösääntöjen 90 artiklan 1 kohdan yksinomaisena tarkoituksena on hallinnon jättäessä vastaamatta pyyntöön luoda neljän kuukauden määräajan umpeuduttua implisiittinen hylkäämispäätös, joka voidaan riitauttaa tuomioistuimessa, kun ensin on noudatettu henkilöstösääntöjen 90 artiklan 2 kohdassa säädettyä oikeudenkäyntiä edeltävää menettelyä (ks. mm. em. asia Ronchi v. komissio, tuomion 31 kohta). Sitä vastoin hallinnolle viivyttelyn takia syntyvän sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun osalta näiden säännösten ei voida tulkita tarkoittavan sitä, että hallinnolla on yleisesti ottaen neljä kuukautta aikaa toimia kyseessä olevan tapauksen olosuhteista täysin riippumatta. Tällainen tulkinta olisi vastoin oikeuskäytäntöä, jonka mukaan hallinnon on lainsäädännössä säädetyn ehdottoman määräajan puuttuessa vastattava kohtuullisessa ajassa, jota on arvioitava tapauskohtaisesti kunkin tapauksen erityisten olosuhteiden mukaan (ks. mm. analogisesti asia T-307/01, François v. komissio, tuomio 10.6.2004, Kok., s. II-1669, 48 ja 49 kohta ja asia F-1/06, Fernández Ortiz v. komissio, tuomio 14.2.2007, Kok. H., s. I-A-1-53 ja II-A-1-293, 41, 42 ja 44 kohta).

145 Näin ollen se seikka, että komissio on vastannut avustamispyyntöihin neljän kuukauden määräajan kuluessa, ei ole sellaisenaan omiaan osoittamaan, että se on toiminut vaadittavalla ripeydellä ja huolellisuudella. Niinpä kussakin yksittäistapauksessa on selvitettävä, onko hallinto toiminut kohtuullisen määräajan kuluessa.

– Komission pidättäytyminen oma-aloitteisista toimista

146 Kuten tämän tuomion 101 kohdassa on muistutettu, hallinnon on pääsääntöisesti vain poikkeuksellisissa olosuhteissa omasta aloitteestaan ryhdyttävä tiettyyn avustavaan toimenpiteeseen jonkin virkamiehensä hyväksi (em. asia Sommerlatte v. komissio, tuomion 21 ja 22 kohta; em. yhdistetyt asiat Belgia ja komissio v. Genette, tuomion 101 ja 102 kohta ja em. asia Frankin ym. v. komissio, määräyksen 24 kohta). Koska nyt käsiteltävässä asiassa tällaiset toteen näytetyt tai väitetyt olosuhteet puuttuvat, komissio ei ole tehnyt virhettä pidättäytyessään oma-aloitteisista toimista sen jälkeen, kun useissa eri eurooppalaisissa lehdissä oli saatettu kantaja epäilyksenalaiseksi.

147 Lisäksi on pantava merkille, että toisin kuin kantaja väittää, komissio toimi Tillackin lähetettyä kysymykset, joissa hänen ammatillinen maineensa asetettiin kyseenalaiseksi, oma-aloitteisesti ja nopeasti, jopa ennen kuin kantaja esitti ensimmäisen avustamispyyntönsä 11.11.2002, kiistäessään esitetyt suosintaa koskevat väitteet. Eurostat nimittäin järjesti 28. ja 29.10.2002 kokoukset komission vastausten laatimiseksi Tillackin kysymyksiin. Vastaukset annettiin tiedoksi 11.11.2002.

– Komission reaktio 11.11.2002 esitettyyn avustamispyyntöön

148 Kantaja esitti avustamispyyntönsä sen jälkeen, kun Tillack oli lähettänyt komissiolle 25.10. ja 7.11.2002 kyselyt, joissa annettiin erityisesti ymmärtää, että hän oli suosinut kreikkalaisia yhtiöitä Eurostatin hankintasopimuksia tehtäessä. Tillack julkaisi 13.11.2002 Stern-lehden internetsivustolla lehtiartikkelin, jossa hän toisti suurimman osan edellä mainituista suosintaa koskevista väitteistä ja asetti kantajan kunnian ja ammatillisen maineen suoraan kyseenalaiseksi. Lehtiartikkelit, joissa esitettiin samanlaisia väitteitä ja väitettiin lisäksi, että kantaja oli ”vapautettu tehtävistään”, julkaistiin Le Quotidien -lehdessä 14.11.2002 ja L’Investigateur-lehdessä 20.11.2002.

149 Komissio vastasi Tillackin kysymyksiin 11.11.2002. Lisäksi se pyysi 15.11.2002 päivätyllä kirjeellä oikeutta esittää vastine Le Quotidien -lehdeltä, joka vastasi tähän pyyntöön myöntävästi 18.11.2002. Kun otetaan huomioon, että komissio ryhtyi toimiin parin päivän kuluessa, virkamiestuomioistuin katsoo, että nyt käsiteltävässä asiassa hallinto toimi vaadittavalla ripeydellä.

150 Vaikka on valitettavaa, ettei komissio ryhtynyt kaikkiin tilanteen edellyttämiin toimiin, koska se ei muun muassa reagoinut Stern-aikakauslehden internetsivustolla ja L’Investigateur-lehdessä julkaistuihin artikkeleihin, tätä reagoimattomuutta, joka on ymmärrettävä avustamisesta kieltäytymistä tarkoittavaksi implisiittiseksi päätökseksi (ks. tältä osin em. asia Ronchi v. komissio, tuomion 25–31 kohta), ei voida enää, kuten [83] kohdassa on todettu, riitauttaa tämän vahingonkorvauskanteen yhteydessä, koska siitä ei ole nostettu kumoamiskannetta henkilöstösääntöjen 90 ja 91 artiklassa säädetyissä määräajoissa.

151 Sitä vastoin ilmoittaessaan kantajalle vasta 20.12.2002 päivätyllä kirjeellä jatkotoimista, joihin se katsoi olevan tarpeellista ryhtyä hänen avustamispyyntönsä johdosta, hallinto ei toiminut vaadittavalla huolellisuudella. Nyt käsiteltävän asian olosuhteissa, kun otetaan huomioon, että komissiolta kului sille esitettyyn avustamispyyntöön vastaamisessa yli kuukausi, se ilmoitti kantajalle viipeellä siitä, ettei se aikonut toteuttaa mitään muita toimenpiteitä jo toteuttamiensa lisäksi, vaikka tämä kanta oli tärkeä seikka, jonka avulla kantaja olisi saattanut tilanteen täysien tuntien ryhtyä tarvittaessa toimiin edellä mainittuja lehtitaloja vastaan.

152 Tämä tuottamuksellinen viivyttely on omiaan johtamaan hallinnon korvausvastuun syntymiseen.

– Komission reaktio 15. ja 21.7.2003 esitettyihin avustamispyyntöihin

153 Kantaja esitti avustamispyynnön 15.7.2003 sen jälkeen, kun Financial Times -lehdessä 10.7.2003 ja Le Monde -lehdessä 11.7.2003 oli julkaistu lehtiartikkelit, joissa kerrottiin siitä, että Eurostatia koettelee vakava talousskandaali, ja toisen kerran 21.7.2003 sen jälkeen, kun häntä vastaan oli tässä yhteydessä aloitettu kurinpitomenettely samanaikaisesti Eurostatin erään muun johtajan ja pääjohtajan kanssa.

154 Komissio otti kantaa näihin avustamispyyntöihin vasta 1.10.2003. Kun otetaan huomioon virkamiehen mahdolliseen parjaamiseen ja hänen kunniansa ja ammatillisen maineensa loukkaamiseen liittyvien avustamispyyntöjen luonne, virkamiestuomioistuin katsoo, ettei hallinto ole toiminut asian edellyttämällä huolellisuudella ottaessaan kantaa näihin pyyntöihin vasta yli kahden kuukauden kuluttua (ks. tämän tuomion 140 kohta) ja on syyllistynyt virheeseen, joka on omiaan synnyttämään sille korvausvastuun.

– 27.10.2004 päivätty lehdistötiedote

155 On selvitetty, että komissio julkaisi kantajaa vastaan aloitetun kurinpitomenettelyn lopettamisesta kertovan lehdistötiedotteen tämän lopettamispäätöksen tekemistä seuranneena päivänä. Näin ollen nyt käsiteltävän asian olosuhteissa tämä julkistamistoimenpide, jonka tarkoituksena oli palauttaa kantajan kunnia, toteutettiin viipymättä. Vaikka on valitettavaa, että komissio päätti olla ryhtymättä tehokkaampiin julkistamistoimiin, tätä avustamispäätöksen riittämättömyyttä ei voida nyt esillä olevan kanteen tapauksessa riitauttaa, kuten tämän tuomion 93 ja 98 kohdassa on todettu.

156 Edellä esitystä seuraa, että komissio on ilmoittaessaan kantajalle viipeellä jatkotoimista, joihin se ryhtyi tämän ensimmäisen avustamispyynnön johdosta, ja jättäessään vastaamatta ajoissa heinäkuussa 2003 esitettyihin avustamispyyntöihin syyllistynyt virheisiin, jotka ovat omiaan synnyttämään sille korvausvastuun (ks. analogisesti em. asia Caronna v. komissio, tuomion 99 kohta ja em. asia Ronchi v. komissio, tuomion 52 kohta).

Luottamuksellisten tietojen vuotaminen

Asianosaisten lausumat

157 Kantaja väittää, että häntä koskevia luottamuksellisia tietoja on vuodettu kaksi kertaa. Ensimmäisen kerran näin tapahtui marraskuussa 2002, kun hänen osaltaan aiottiin tehdä päätös hänen siirtämisestään Eurostatin johtajan palvelukseen. Lehtiartikkeleissa siis selostettiin hänen siirtämistään Eurostatin pääjohtajan pääneuvonantajan tehtävään, vaikka hänet tosiasiassa nimitettiin pääneuvonantajaksi henkilöstön ja hallinnon pääosastoon. Toinen heinäkuussa 2003 tapahtunut vuoto koski päätöstä kurinpitomenettelyn aloittamisesta. Kansainvälisen lehdistön artikkeleissa on virheellisesti annettu ymmärtää kantajan sekaantuneen Planistat-nimisen yrityksen talousskandaaliin. Nämä tietovuodot saattoivat olla peräisin ainoastaan komission yksiköistä. Lisäksi nämä tietovuodot olivat vuodettujen tietojen henkilökohtaisuus huomioon ottaen asetuksen N:o 45/2001 2 artiklan b alakohdan vastaisia.

158 Komissio väittää ensinnäkin, ettei kantaja ole näyttänyt toteen, että tiedot, jotka sisältyivät hänen esittämiinsä lehtiartikkeleihin, olisivat saaneet alkunsa tietojen vuotamisesta komission yksiköistä. Näissä artikkeleissa ei nimittäin missään vaiheessa kerrota niiden lähdettä. Toiseksi komissio arvioi, että väitetyt tietovuodot eivät missään tapauksessa ole sellainen unionin oikeuden rikkominen, joka johtaa hallinnon korvausvastuun syntymiseen. Kolmanneksi se katsoo ensimmäisen väitetyn tietovuodon osalta, että vuodetut tiedot eivät loukanneet kantajan mainetta.

Virkatuomioistuimen arviointi asiasta

159 Kantaja on viitannut kirjelmissään ja istunnossa ainoastaan siihen, että sen mukaan henkilötietoja on vuotanut komission yksiköistä sääntöjenvastaisesti kahdesti eli marraskuussa 2002 ja heinäkuussa 2003. Kantaja ei sitä vastoin vetoa vahingonkorvausvaatimustensa tueksi siihen, että häntä koskevia henkilötietoja on saatettu vuotaa komission antamien lehdistötiedotteiden julkaisemisen yhteydessä.

160 Aluksi muistutettakoon siitä, että on katsottu, että sääntöjenvastainen henkilötietojen vuotaminen merkitsee asetuksen N:o 45/2001 vastaista henkilötietojen käsittelyä (ks. vastaavasti asia T-259/03, Nikolaou v. komissio, tuomio 12.9.2007, 208 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

161 Lisäksi virkamiestuomioistuin muistuttaa siitä, että kantajan on vahingonkorvauskanteen yhteydessä näytettävä toteen, että edellytykset, jotka on asetettu kyseessä olevan toimielimen sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun syntymiselle, täyttyvät. Näin ollen nyt käsiteltävässä asiassa on pääsääntöisesti kantajan näytettävä toteen, että lehdistössä julkaistut häntä koskevat tiedot ovat seuraus hallinnon syyksi luettavista vuodoista (ks. vastaavasti em. asia Nikolaou v. komissio, tuomion 141 kohta ja em. asia Franchet ja Byk v. komissio, tuomion 182 kohta). Tätä sääntöä voidaan kuitenkin lieventää, kun vahingon syntyyn ovat voineet vaikuttaa useat eri tekijät ja kun unionin toimielin ei ole esittänyt mitään näyttöä, joiden avulla voitaisiin osoittaa, mistä näistä syistä vahinko aiheutui, koska unionin toimielimellä on paremmat edellytykset hankkia näyttöä tältä osin, joten epävarmassa tilanteessa sillä on todistustaakka (em. asia Franchet ja Byk v. komissio, tuomion 183 kohta).

162 Kantajan väittämää tietojen vuotamista on tarkasteltava näiden periaatteiden valossa.

163 Kantaja väittää ensinnäkin, että henkilötietojen vuotaminen eli hänen siirtoaan Eurostatin johtajan erityisneuvonantajaksi koskevan suunnitellun päätöksen, josta sittemmin luovuttiin, luvaton levittäminen on tapahtunut, koska luxemburgilaisen Le Quotidien -lehden artikkelissa julkaistiin tämä tieto 14.11.2002.

164 On kuitenkin pantava merkille, että komissio oli julkaissut 13.11.2002 lehdistötiedotteen, jossa se oli kertonut tiettyjen Eurostatin johtajien siirroista. Kyseessä olevassa lehdistötiedotteessa todettiin virallisesti, vaikkakin virheellisesti, että kantaja oli tarkoitus siirtää muihin tehtäviin Eurostatin yksiköiden sisällä. Kun otetaan huomioon virallisen lehdistötiedotteen sisältö, tässä tilanteessa ei vaikuta siltä, että luxemburgilaisessa Le Quotidien -lehdessä 14.11.2002 julkaistut tiedot olisivat saaneet alkunsa luottamuksellisten tietojen vuotamisesta komission yksiköistä.

165 Sitä paitsi vaikka oletettaisiin, että tällainen vuoto olisi tapahtunut, kantaja ei ole näyttänyt toteen syy-yhteyttä tämän tietovuodon ja hänelle aiheutuneen vahingon välillä. Väitetty maineen loukkaaminen ei nimittäin johdu tietovuodosta sellaisenaan vaan siirtämisestä tehdyn päätöksen ja tämän päätöksen virallisen julkistamisen sekä Tillackin lehtiartikkelin, jossa nimenomaisesti saatetaan kantaja epäilyksenalaiseksi, julkaisemisen samanaikaisuudesta.

166 Toiseksi kantaja väittää, että komission yksiköistä oli jälleen heinäkuussa 2003 vuotanut sääntöjenvastaisesti henkilötietoja eri lehtiartikkeleihin, muun muassa Financial Times -lehdessä 10.7.2003 julkaistuun artikkeliin, jossa kerrottiin, että komissio oli aloittanut kurinpitomenettelyn kantajaa vastaan ja että tämä oli osallisena Planistat-nimiseen yritykseen liittyvässä talousskandaalissa.

167 Komissio julkaisi 9.7.2003 lehdistötiedotteen, jossa se totesi muun muassa aloittaneensa kurinpitomenettelyn kolmea virkamiestä vastaan, keskeyttäneensä vireillä olevien tutkimusten ajaksi Eurostatin ja talous- ja tilastoalan konsultointia harjoittavan Planistat-nimisen yrityksen välillä tehtyjen sopimusten täytäntöönpanon ja että komission yksiköiden tekemistä kahdesta selvityksestä on jo ilmennyt, että varainhoitoon sovellettavaa säännöstöä on vakavalla tavalla rikottu Eurostatissa.

168 Lehdistötiedotteesta ei kuitenkaan käy ilmi kantajan nimeä eikä mitään muutakaan sellaista seikkaa, jonka perusteella hänet voitaisiin tunnistaa yhdeksi niistä virkamiehistä, joita vastaan on aloitettu kurinpitomenettely. Näissä olosuhteissa se seikka, että kantajan nimi mainitaan Financial Times -lehden artikkelissa, voi perustua ainoastaan luvattomaan tietojen vuotamiseen. Lisäksi tämä tietojen vuotaminen voi olla peräisin ainoastaan komission yksiköistä, koska asian käsittely ei kuulunut millekään muulle hallinnolle eikä kantajalla ollut intressiä luovuttaa tällaisia tietoja lehdistölle.

169 Komissio tosin väittää, ettei kantaja näytä muodollisesti toteen, että sen yksiköt olisivat kantajan nimen sääntöjenvastaisen levittämisen lähde. Niiden periaatteiden mukaan, jotka mainitaan tämän tuomion 161 kohdassa esitetyssä oikeuskäytännössä, tällaisessa epävarmassa tilanteessa todistustaakka on kuitenkin vastaajana olevalla toimielimellä eikä kantajalla.

170 Sikäli kun komissio katsoo, että toimittajat olisivat voineet pelkästään lukemalla 9.7.2003 annetun lehdistötiedotteen päätellä kantajan nimen tavallisia internethakuja tekemällä, on todettava, että tällainen väite on niin epätäsmällinen, ettei sen perusteella voida katsoa, ettei komissio ole ollut kantajan nimen sääntöjenvastaisen levittämisen lähde. On nimittäin muistettava, että Financial Times -lehden artikkeli julkaistiin välittömästi 9.7.2003 annetun lehdistötiedotteen jälkeen ja siinä esitettiin hyvin varmana tietona kurinpitomenettelyn aloittaminen kantajaa vastaan. Asiakirja-aineistosta ei myöskään käy ilmi, että Financial Times -lehti olisi ollut yksi niistä lehdistä, jotka olivat lähes vuotta aiemmin kertoneet kantajaan kohdistuvista kreikkalaisten yritysten suosimista koskevista epäilyistä.

171 Koska komissio näin ollen on sääntöjenvastaisesti paljastanut, että kantajan niminen virkamies on yksi kurinpitomenettelyn kohteena olevista virkamiehistä, se on rikkonut asetuksen N:o 45/2001 säännöksiä. Tämä virhe on omiaan synnyttämään sille korvausvelvollisuuden.

Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön kertomus

Asianosaisten lausumat

172 Kantaja väittää, että Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaava yksikkö on kertomustaan laatiessaan syyllistynyt useisiin virheisiin. Kantajan mukaan tämä tarkastus on ensinnäkin suoritettu tarkastusta koskevien sääntöjen vastaisesti. Eurostatin johtaja ei ollut nimittäin valtuuttanut sisäisestä tarkastuksesta vastaavaa yksikköä laatimaan kertomusta Tillackin esittämien kysymysten johdosta.

173 Toiseksi kertomus on kantajan mielestä puolueellinen eikä siinä noudateta syyttömyysolettaman periaatetta. Kertomuksen laatijalla D:llä oli selvästikin kantajasta kielteinen ennakkokäsitys, ja sisäisen tarkastuksen aloittamisesta lähtien hän oli halunnut laatia kantajalle epäedullisen kertomuksen. Tämä puolueettomuuden puute on ominaista myös sille, miten D reagoi kantajan tarkastuskertomusluonnoksesta esittämiin huomautuksiin.

174 Kolmanneksi komissio on kantajan mukaan jättänyt noudattamatta luottamuksensuojan ja hyvän hallinnon periaatteita, koska se ei suostunut keskustelemaan hänen kanssaan ennen lopullisen kertomuksen laatimista eikä ottanut huomioon hänen 24.6.2003 lähettämässään sähköpostiviestissä esittämiä kirjallisia huomautuksia.

175 Komissio muistuttaa aluksi siitä, että Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan ryhmän laatima riidanalainen kertomus on tarkastuskertomus eikä hallinnollisen tutkimuksen perusteella laadittu kertomus. Tästä seuraa, ettei hallinto ollut velvollinen noudattamaan hallinnollisiin tutkimuksiin sovellettavaa säännöstöä, kuten 19.2.2002 tehtyä komission päätöstä hallinnollisten tutkimusten ja kurinpitomenettelyjen toteuttamisesta.

176 Komissio vetoaa myöskin siihen, että Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön laatima kertomus on laadittu voimassa olevien sääntöjen mukaisesti.

177 Ensinnäkin komission mukaan sisäisen tarkastuksen teetti nimenomaisesti Eurostatin pääjohtaja, kuten käy sitä paitsi ilmi asiakirjasta, jonka nimi on ”Hankintasopimusten tekemistä Supcom-ohjelman yhteydessä 1995–1998 koskevaan tarkastukseen liittyvien toimien/tapahtumien kronologia”, jossa todetaan, että ”Franchet kehottaa sisäistä tarkastusta ratkaisemaan tietyt ongelmat”.

178 Toiseksi komission mukaan puolustautumisoikeuksia on noudatettu, koska kantaja sai jäljennöksen sisäistä tarkastusta koskevasta kertomusluonnoksesta 17.6.2002 päivättyjen Eurostatin sisäisen tarkastuksen yksikön soveltamien toimintaperiaatteiden mukaisesti (jäljempänä tarkastuksen toimintaperiaatteet) ja hänelle annettiin tilaisuus esittää siitä huomautuksensa. Myös sisäisestä tarkastuksesta vastaava yksikkö on tutkinut kantajan esittämät huomautukset. Se, että kantajaa ei kuultu ennen sisäisen tarkastuskertomuksen loppuun saattamista, ei ole omiaan osoittamaan, että komissio olisi loukannut puolustautumisoikeuksia, sillä minkään unionin oikeuden säännöksen, määräyksen tai perusperiaatteen mukaisesti sillä ei ole tällaista velvollisuutta.

179 Kolmanneksi komission mukaan sisäinen tarkastuskertomus ei ole puolueellinen eikä siinä jätetä noudattamatta syyttömyysolettamaa. Kertomuksesta ilmenee nimittäin, että se on laadittu puolueettomasti eikä sen tarkoituksena ole ollut tutkia, oliko kantaja syyllistynyt laittomuuksiin vaan vain arvioida yleisellä tasolla riskejä, joita Eurostatia ja yhtä sen virkamiestä vastaan esitettyihin syytteisiin liittyi.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

180 Virkamiestuomioistuin katsoo ensinnäkin, että kun otetaan huomioon yhtäältä kertomusluonnoksessa ja Eurostatin sisäisen tarkastuksen yksikön laatimassa kertomuksessa käytettyjen sanamuotojen selkeys ja toisaalta noudatettu menettely, hallinto on, kuten se väittää, suorittanut sisäisen tarkastuksen eikä hallinnollista tutkimusta. Sitä paitsi tutkinta- ja kurinpitotoimisto ei osallistunut millään lailla tämän tarkastuksen toteuttamiseen. Tästä seuraa, ettei kantaja voi vedota tehokkaasti 19.2.2002 tehdyssä päätöksessä vahvistettujen sääntöjen noudattamatta jättämiseen komission vahingonkorvausvastuun synnyttämiseksi.

181 Toiseksi kantaja väittää, että Eurostatin sisäisen tarkastuksen yksikön laatima kertomus on sääntöjenvastainen, koska Eurostatin pääjohtaja ei kehottanut sisäisen tarkastuksen yksikköä kirjallisesti suorittamaan tällaista tarkastusta.

182 Missään unionin oikeuden määräyksessä tai säännöksessä, tarkastuksen toimintaperiaatteet mukaan luettuna, ei kuitenkaan edellytetä, että Eurostatin pääjohtajan on pyydettävä sisäisen tarkastuksen yksikköä kirjallisesti suorittamaan tarkastus. Lisäksi asiakirja-aineistosta ilmenee, etenkin ”Hankintasopimusten tekemistä Supcom-ohjelman yhteydessä 1995–1998 koskevaan tarkastukseen liittyvien toimien/tapahtumien kronologia”-nimisestä asiakirjasta, että riidanalaisen tarkastuksen käynnistäminen oli alun perin lähtöisin Eurostatin pääjohtajasta. Eurostatin entinen pääjohtaja Franchet kertoo lisäksi kirjallisessa todistajanlausunnossaan, joka on vastauskirjelmän liitteenä, että hän muistelee ”pyytäneensä D:tä selvittämään, onko Tillackin esittämillä kysymyksillä vakavasti otettavaa perustaa”. Komissio ei istunnossa pystynyt tietenkään selvittämään, minkä päätöksen perusteella useiksi kuukausiksi keskeytynyt tarkastus aloitettiin uudelleen 21.5.2003 antamalla kantajalle tiedoksi tarkastuskertomusluonnos. Joka tapauksessa 21.5.2003 nimitetyn uuden pääjohtajan ensisijaisena tehtävänä oli selvittää toiminnalliset puutteet Eurostatissa. Näin ollen nyt käsiteltävän asian olosuhteissa ei vaikuta siltä, että tarkastus olisi aloitettu sääntöjenvastaisesti uudelleen ainoastaan D:n aloitteesta. Väite on siten hylättävä.

183 Kolmanneksi kantaja väittää, ettei Eurostatin sisäisen tarkastuksen yksikön kertomusta laadittaessa ole noudatettu syyttömyysolettaman periaatetta.

184 On muistettava, että syyttömyysolettaman periaate, sellaisena kuin se seuraa erityisesti ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi Roomassa 4.11.1950 allekirjoitetun yleissopimuksen (jäljempänä Euroopan ihmisoikeussopimus) 6 artiklan 2 kappaleesta, kuuluu perusoikeuksiin, jotka unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklan 2 kohdan mukaisesti suojataan unionin oikeusjärjestyksessä (ks. mm. asia C-199/92 P, Hüls v. komissio, tuomio 8.7.1999, Kok., s. I-4287, 149 ja 150 kohta; asia T-193/04, Tillack v. komissio, tuomio 4.10.2006, Kok., s. II-3995, 121 kohta ja em. asia Franchet ja Byk v. komissio, tuomion 209 kohta).

185 Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kappale koskee rikosoikeudellista menettelyä kokonaisuudessaan riippumatta siitä, hyväksytäänkö syyte vai ei, eikä pelkästään syytteen perusteltavuuden tutkimista. Tässä määräyksessä taataan jokaiselle oikeus siihen, että häntä ei nimetä rikokseen syylliseksi tai kohdella sellaisena ennen kuin hänen syyllisyytensä on näytetty toteen tuomioistuimessa. Siten sanottu kappale edellyttää erityisesti, että hoitaessaan tehtäviään tuomioistuinten jäsenet eivät lähde mistään ennakolta omaksutusta kannasta, jonka mukaan vastaaja on tehnyt asianomaisen rikoksen. Syyttömyysolettamaa loukataan lausumilla tai päätöksillä, jotka kuvastavat käsitystä henkilön syyllisyydestä tai antavat yleisölle aihetta uskoa hänen syyllisyyteensä tai joilla vaikutetaan toimivaltaisen tuomioistuimen käsitykseen tosiseikoista (ks. mm. asia Allenet de Ribemont v. Ranska, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 10.2.1995, A-sarja nro 308, 38–41 kohta; asia Daktaras v. Liettua, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 10.10.2000, Recueil des arrêts et décisions, 2000-X, 44 kohta ja asia Pandy v. Belgia, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 21.9.2006, nro 13583/02, 41 ja 42 kohta).

186 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin selvää, ettei kantajaa vastaan ole aloitettu mitään rikosoikeudellista menettelyä.

187 Lisäksi unionin tuomioistuimet ovat vakiintuneesti katsoneet, ettei hallintomenettelyssä tai kurinpitomenettelyssä voida tehokkaasti vedota Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan noudattamatta jättämiseen, koska toimielintä, joka aloittaa tällaisen menettelyn, ei voida pitää 6 artiklassa tarkoitettuna ”tuomioistuimena” (ks. mm. asia C-252/97 P, N v. komissio, määräys 16.7.1998, Kok., s. I-4871, 52 kohta; asia T-26/89, de Compte v. parlamentti, tuomio 17.10.1991, Kok., s. II-781, 94 kohta; asia T-273/94, N v. komissio, tuomio 15.5.1997, Kok. H., s. I-A-97 ja II-289, 95 kohta; asia F-40/05, Andreasen v. komissio, tuomio 8.11.2007, Kok. H., s. I-A-1-337 ja II-A-1-1859, 125–127 kohta, josta on valitettu unionin yleiseen tuomioistuimeen asiassa T-17/08 P).

188 Näissä olosuhteissa peruste, jonka mukaan sisäisessä tarkastusmenettelyssä ei ole noudatettu syyttömyysolettamaa, sellaisena kuin se seuraa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 2 kappaleesta, ei voi menestyä, koska Eurostatin sisäisen tarkastuksen yksikkö ei ole kyseisessä 6 artiklassa tarkoitettu ”tuomioistuin”.

189 Puolueettomuuden periaate edellyttää kuitenkin, että hallinnollisilla viranomaisilla ei ole tarkastusta tehdessään ennakkokäsityksiä tarkastuksensa kohteensa. Viranomaiset voivat omaksua tällaisen asenteen vasta sen jälkeen, kun niiden havaitsema puutteellinen toiminta on näytetty toteen (ks. analogisesti kurinpitomenettelyn aloittamisen osalta em. asia Pessoa e Costa v. komissio, tuomion 56 kohta).

190 Nyt käsiteltävässä asiassa kantaja väittää, että D:llä olisi ollut tarkastuksen alusta alkaen ennakkkokäsitys Eurostatin sisäisen tarkastuksen yksikön kertomuksessa tehtävien päätelmien sisällöstä.

191 Virkamiestuomioistuin katsoo ensinnäkin, että se seikka, että alue, johon sisäinen tarkastus kohdistui, kattoi ainoastaan saksalaisen toimittajan Tillackin esittämät kysymykset tai että sisäisessä tarkastuskertomuksessa kyseenalaistettiin osittain komission Tillackin kysymyksiin antamat vastaukset, ei riitä näyttämään toteen Eurostatin sisäisen tarkastuksen yksikön puolueellisuutta kantajaa kohtaan.

Yhtäältä, kuten tämän tuomion 182 kohdassa on todettu, tarkastus rajattiin Tillackin esittämiin kysymyksiin pääjohtajan pyynnöstä eikä D:n aloitteesta. Toisaalta sen vuoksi, että vastaukset, jotka komissio antoi Tillackin kysymyksiin, laadittiin tiettynä aiempana ajankohtana, näihin vastauksiin sisältyviä tietoja on voitu muuttaa tai tarkentaa myöhemmin sisäisen tarkastuksen yksikön suoritettua täydentäviä tutkimuksia.

192 Toisaalta D todellakin yhtäältä ilmoitti uudelle pääjohtajalle, että hän piti kantajan huomautuksia sisäisestä tarkastusluonnoksesta epäasianmukaisina, ja toisaalta keskeytti kantajan huomautuksiin laadittavan vastauksen valmistelun tarkastusryhmässä. Vaikka näillä toimilla olisi subjektiivinen arvolataus, ne eivät ole todiste D:n puolueellisuudesta. D on toiminut sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön päällikkönä harkintavaltansa rajoissa. Näin ollen myös tämä väite on hylättävä.

193 Luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskevan väitteen osalta on muistettava, että tämä periaate kuuluu unionin perusperiaatteisiin (asia 112/80, Dürbeck, tuomio 5.5.1981, Kok., s. 1095, 48 kohta). Oikeus vaatia luottamuksensuojaa edellyttää kolmen edellytyksen täyttymistä. Unionin hallintoelimen on ensiksikin täytynyt toimittaa asianomaiselle täsmälliset, ehdottomat ja yhtäpitävät takeet, jotka on antanut valtuudet omaava ja luotettava taho (yhdistetyt asiat T-66/96 ja T-221/97, Mellet v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 21.7.1998, Kok. H., s. I-A-449 ja II-1305, 106 ja 107 kohta). Näiden takeiden on toiseksi oltava sellaisia, että ne saavat aikaan perustellun odotuksen sen henkilön mielessä, jolle ne on osoitettu (asia T-3/92, Latham v. komissio, tuomio 9.2.1994, Kok. H., s. I-A-23 ja II-83, 58 kohta; asia T-235/94, Galtieri v. parlamentti, tuomio 27.2.1996, Kok. H., s. I-A-43 ja II-129, 63 ja 64 kohta ja asia T-56/96, Maccaferri v. komissio, tuomio 17.2.1998, Kok. H., s. I-A-57 ja II-133, 54 kohta). Annettujen takeiden täytyy kolmanneksi olla sovellettavien normien mukaisia (asia 162/84, Vlachou v. tilintarkastustuomioistuin, tuomio 6.2.1986, Kok., s. 481, 6 kohta ja asia T-123/89, Chomel v. komissio, tuomio 27.3.1990, Kok., s. II-131, 28 kohta).

194 Hyvän hallinnon periaate edellyttää puolestaan sitä, että virkamiehen asemasta päättäessään nimittävän viranomaisen on otettava huomioon kaikki tekijät, joiden perusteella päätöksen sisältö voi määräytyä, ja tällöin sen on otettava huomioon yksikön intressin lisäksi myös asianomaisen virkamiehen intressi (ks. vastaavasti asia T-11/03, Afari v. EKP, tuomio 16.3.2004, Kok. H., s. I-A-65 ja II-267, 42 kohta ja asia F-28/06, Sequeira Wandschneider v. komissio, tuomio 13.12.2007, Kok. H., s. I-A-1-431 ja II-A-1-2443, 150 kohta).

195 Nyt käsiteltävässä asiassa mikään unionin oikeuden säännös, määräys tai periaate ei edellytä, että hallinnon olisi kuultava virkamiestä ennen häntä koskevan sisäisen tarkastuskertomuksen valmistumista. Tarkastuksen toimintasääntöjen 4.2.4 kohdan mukaisesti sisäisen tarkastuksen yksiköltä edellytetään vain, että se antaa henkilölle, jonka toiminta on tarkastuksen kohteena, mahdollisuuden esittää huomautuksensa kertomusluonnoksesta. D:n 12.6.2003 päivätystä kirjeestä ja 24.6.2003 päivätyistä kantajan huomautuksista ilmenee, että tämä velvollisuus täytettiin. Kantaja ei myöskään ole näyttänyt toteen, että hallinto olisi antanut hänelle täsmälliset, ehdottomat ja yhtäpitävät takeet hänen kuulemisestaan ennen sisäisen tarkastuskertomuksen valmistumista. Näin ollen yhden luottamuksensuojan periaatteen käyttämiselle asetetun edellytyksen jääminen täyttymättä johtaa siihen, ettei tämän periaatteen noudattamatta jättämistä koskevaa kanneperustetta missään tapauksessa voida hyväksyä.

196 Myöskään se seikka, ettei kantajan kanssa keskusteltu muodollisesti ennen sisäisen tarkastuksen yksikön laatiman kertomuksen lopullista valmistumista, ei ole omiaan näyttämään toteen hyvän hallinnon periaatteen laiminlyömistä. Hallinto nimittäin kykeni ottamaan huomioon kantajan intressin, koska on selvää, että kantajalla oli tilaisuus esittää huomautuksensa kertomusluonnoksesta.

Kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehty päätös

Asianosaisten lausumat

197 Kantaja väittää ensinnäkin, että menettely, jota komissio noudatti kurinpitomenettelyn aloittamiseksi häntä vastaan, on sääntöjenvastainen. Komissio nimittäin nojautui tämän menettelyn aloittamisessa ainoastaan Eurostatin sisäisen tarkastuksen yksikön laatimaan kertomukseen ja komission sisäisen tarkastuksen yksikön välikertomukseen eikä 19.2.2002 tehdyn päätöksen mukaisesti suoritettuun tutkinta- ja kurinpitotoimiston hallinnolliseen tutkimukseen. Lisäksi 19.2.2002 tehdyssä päätöksessä asetettuja menettelyllisiä takeita, kuten oikeutta tulla kuulluksi ennen lopullisen kertomuksen laatimista, ei hänen mukaansa noudatettu. Kantaja väittää hallinnon loukanneen myös puolustautumisoikeuksien kunnioittamista koskevaa periaatetta, koska se ei kuullut häntä ennen kurinpitopitomenettelyn aloittamista häntä vastaan.

198 Toiseksi kantaja väittää komission tehneen ilmeisen arviointivirheen ja rikkoneen hyvän hallinnon periaatetta päättäessään aloittaa häntä vastaan kurinpitomenettelyn. Hänen mukaansa komissio ei yhtäältä voinut aloittaa lainmukaisesti tällaista menettelyä Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön kertomuksen ja komission sisäisen tarkastuksen välikertomuksen, joihin komissio nojautui, perusteella, koska näitä kertomuksia ei ollut laadittu huolella, niissä ei esitetty todisteita esitetyille väitteille, niissä ei kunnioitettu puolustautumisoikeuksia ja ne sisälsivät paljon virheellisiä ja epätäsmällisiä tietoja. Toisaalta ilmeinen arviointivirhe oli myös se, että päätös kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehtiin hätäisesti kahdessa päivässä.

199 Komissio korostaa, että kurinpitomenettelyn aloittamista koskevaa päätöstä 9.7.2003 tehtäessä noudatettiin tiukasti soveltuvia unionin sääntöjä.

200 Komissio katsoo ensinnäkin, että se ei ole minkään säännöksen tai määräyksen nojalla velvollinen suorittamaan hallinnollista tutkimusta ennen kurinpitomenettelyn aloittamista jotakuta sen virkamiestä vastaan. Komissio voi vapaasti aloittaa kurinpitomenettelyn silloin, kun sen käytössä on riittävästi tietoja kurinpidollisen rikkomuksen perusteeksi. Se muistuttaa tältä osin siitä, että sillä on käytössään olevien tietojen mukaan tässä asiassa laaja harkintavalta. Edellä mainittujen kertomusten sisältö huomioon ottaen se saattoi nyt käsiteltävässä asiassa tehdä päätöksen riidanalaisen kurinpitomenettelyn aloittamisesta syyllistymättä ilmeiseen arviointivirheeseen.

201 Komissio väittää toiseksi, ettei se ole minkään unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen nojalla velvollinen kuulemaan virkamiestä ennen päätöksen tekemistä kurinpitomenettelyn aloittamisesta tätä vastaan. Ensinnäkin henkilöstösääntöjen 87 artiklassa säädetään vain siitä, että virkamiestä kuullaan sekä ennen kuin nimittävä viranomainen antaa hänelle kirjallisen huomautuksen tai varoituksen että ennen kuin nimittävä viranomainen tekee päätöksen asian jättämisestä kurinpitolautakunnan käsiteltäväksi. Lisäksi oikeutta tulla kuulluksi koskevan perustavaa laatua olevan periaatteen nojalla komissio on velvollinen kuulemaan virkamiestä vain silloin, kun on mahdollista, että se tekee asianomaiselle vastaisen päätöksen. Koska päätös kurinpitomenettelyn aloittamisesta ei ollut asianomaiselle vastainen päätös, tätä perusperiaatetta ei voida nyt käsiteltävässä asiassa soveltaa. Lopuksi komissio väittää, että koska kurinpitomenettely ei ole tuomioistuinmenettely, Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklaan ei voida tehokkaasti vedota sen tueksi, että kantajaa olisi ollut kuultava ennen kurinpitomenettelyn aloittamista.

202 Kolmanneksi komissio korostaa, ettei se tehnyt ilmeistä arviointivirhettä aloittaessaan riidanalaisen kurinpitomenettelyn, koska Eurostatin sisäisestä tarkastuskertomuksesta ja komission sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön välikertomuksesta, jotka eivät ole syyttömyysolettamaa koskevan periaatteen vastaisia, saattoi perustellusti saada sellaisen käsityksen, että kantaja oli syyllistynyt kurinpitorikkomuksiin.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

203 Kantaja väittää ensinnäkin, että kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehtyä päätöstä rasittaa menettelyvirhe, koska komissio ei ennen sen tekemistä suorittanut hallinnollista tutkimusta eikä noudattanut hallinnollisista tutkimuksista 19.2.2002 tehdyn päätöksen periaatteita.

204 Henkilöstösääntöjen 87 artiklassa tai henkilöstösääntöjen liitteessä IX ei kuitenkaan säädetä siitä, että ennen kuin hallinto voi tehdä päätöksen kurinpitomenettelyn aloittamisesta, olisi suoritettava hallinnollinen tutkimus.

205 Tutkinta- ja kurinpitotoimiston perustamisesta 19.2.2002 tehdyssä päätöksessä määritellään toki tietyt säännöt, joita on noudatettava toteutettaessa hallinnollinen tutkimus kurinpitomenettelyn valmistelemiseksi. Yhdessäkään päätöksen säännössä ei hallintoa nimenomaisesti velvoiteta suorittamaan hallinnollista tutkimusta ennen kurinpitomenettelyn aloittamista. Päätöksen 5 artiklasta ilmenee päinvastoin, että henkilöstön ja hallinnon pääosaston pääjohtajalle on annettu pelkästään mahdollisuus käynnistää hallinnollinen tutkimus, jotta saadaan parempi selvyys niistä seikoista, joista virkamiestä syytetään.

206 Lisäksi sen vuoksi, ettei kurinpitomenettelyn aloittamisesta tehty päätös ole asianomaiselle vastainen päätös, kantaja ei voi vedota tehokkaasti puolustautumisoikeuksien kunnioittamista koskevaan periaatteeseen moittiakseen sitä, ettei häntä ole kuultu, ennen kuin tutkinta- ja kurinpitotoimisto on tehnyt päätöksen kurinpitomenettelyn aloittamisesta häntä vastaan (em. asia Pessoa e Costa v. komissio, tuomion 59 kohta ja em. asia Franchet ja Byk v. komissio, tuomion 367 kohta).

207 Näin ollen hallinnollisen tutkimuksen jättäminen tekemättä ennen kurinpitomenettelyn aloittamista ei ole menettelyvirhe tai sellainen loukkaus puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaatetta vastaan, joka voi synnyttää hallinnolle vahingonkorvausvastuun.

208 Ilmeistä arviointivirhettä koskevan väitteen osalta on toiseksi muistettava, että päätöksellä, joka on tehty kurinpitomenettelyn aloittamisesta virkamiestä vastaan, pyritään siihen, että nimittävä viranomainen kykenee tutkimaan asianomaisen virkamiehen väitettyjen rikkomusten todenperäisyyden ja vakavuuden sekä että se kykenee ymmärtämään häntä tältä osin henkilöstösääntöjen 87 artiklan mukaisesti muodostaakseen käsityksen yhtäältä siitä, onko kurinpitomenettely lopetettava ilman jatkotoimia vai onko virkamiehelle määrättävä kurinpitoseuraamus, ja toisaalta siitä, onko ennen tämän seuraamuksen määräämisestä tehtävää päätöstä virkamies mahdollisesti kutsuttava kurinpitolautakunnan kuultavaksi henkilöstösääntöjen liitteessä IX säädetyn menettelyn mukaisesti (em. asia Pessoa e Costa v. komissio, tuomion 36 kohta ja asia T-203/03, Rasmussen v. komissio, tuomio 5.10.2005, Kok. H., s. I-A-279 ja II-1287, 41 kohta).

209 Tällainen päätös edellyttää, että toimielin arvioi asiaa huolellisesti ottaen huomioon vakavat ja peruuttamattomat seuraukset, joita päätöksestä voi aiheutua. Toimielimellä on tältä osin laaja harkintavalta, ja tuomioistuinvalvonta rajoittuu sen tarkistamiseen, että tosiseikat, jotka hallinto on ottanut huomioon menettelyä aloittaessaan, ovat aineellisesti oikeita ja että asiassa ei ole tehty ilmeistä tosiseikkojen arviointivirhettä ja että harkintavaltaa ei ole käytetty väärin (ks. analogisesti kurinpitoseuraamuksen osalta mm. asia T-203/98, Tzikis v. komissio, tuomio 17.5.2000, Kok. H., s. I-A-91 ja II-393, 50 kohta ja em. asia N v. komissio, tuomion 125 kohta; asian saattamisen OLAFin käsiteltäväksi osalta asia F-23/05, Giraudy v. komissio, tuomio 2.5.2007, Kok. H., s. I-A-1-121 ja II-A-1-657, 98 ja 99 kohta).

210 Jotta asianomaisen virkamiehen oikeuksia suojeltaisiin, nimittävällä viranomaisella on ennen kurinpitomenettelyn aloittamista kuitenkin oltava riittävän täsmällisiä ja merkityksellisiä perusteluja (ks. vastaavasti em. asia Franchet ja Byk v. komissio, tuomion 352 kohta ja yhdistetyt asiat F-124/05 ja F-96/06, A ja G v. komissio, tuomio 13.1.2010, 366 kohta).

211 Nyt käsiteltävässä asiassa 9.7.2003 tehdystä päätöksestä ilmenee, että komissio päätti aloittaa kurinpitomenettelyn kantaja vastaan yhtäältä sillä perusteella, että hän oli hankintasopimuksia tehtäessä sallinut tai hyväksynyt sen, että arviointimenettelyt eivät olleet avoimia, ja että tosiasiassa noudatetut arviointimenetelmät eivät vastanneet ostojen ja hankintasopimusten neuvoa-antavan komitean kertomuksissa esitettyjä arviointimenetelmiä, ja toisaalta sillä perusteella, että hän oli Planistat-nimisen yrityksen kanssa tehdyn sopimuksen yhteydessä sallinut tai hyväksynyt sen, että hänen lähipiiriinsä kuuluva asiantuntija, jota tarjoaja ei ollut alun perin ehdottanut, osallistui hankkeeseen hankintasopimukseen liittymättömän selvityksen tekemiseksi siten, että kulut hyväksyttiin jo ennen kuin selvityksen väliraportti oli valmistunut. Komissio tukeutui tätä päätöstä tehdessään yhtäältä 7.7.2003 päivättyyn komission sisäisen tarkastuksen yksikön väliraporttiin ja toisaalta 8.7.2003 päivättyyn Eurostatin sisäisen tarkastuksen yksikön kertomukseen.

212 Ensinnäkin esille nousee kysymys siitä, voivatko sisäiset tarkastuskertomukset olla sinänsä sellaisia riittävän täsmällisiä ja merkityksellisiä perusteluja, jotka hallinto voi ottaa huomioon kurinpitomenettelyn aloittamiseksi virkamiestä vastaan.

213 Sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteiden 1.3 kohdassa todetaan nimittäin seuraavaa:

”– – sisäisen tarkastuksen tarkoituksena ei ole petoksen paljastaminen.

Vaikka menettelyt tarkastettaisiin huolellisesti, kaikkien petosten paljastumista ei voida taata.

Tarkastaja voi kuitenkin havaita tiettyjä riskejä, jotka voivat paljastaa petoksia. Jos suoritetut tarkastukset eivät vähennä havaittuja riskejä ja vaaroja, tarkastajan on jatkettava tutkimuksiaan sen selvittämiseksi, onko petos tapahtunut, ja tarvittaessa annettava tästä tieto OLAFille, joka on ainoa toimivaltainen elin suorittamaan tällaisia tutkimuksia.”

214 Komissio puolestaan muistuttaa vastineessaan seuraavaa:

”Sisäisellä tarkastu[skertomu]ksella on tarkoitus auttaa pääjohtajia ja ylintä johtoa hallitsemaan riskejä varojen turvallisuuden takaamiseksi sekä sääntöjen noudattamisen ja tietojen täsmällisyyden tarkistamiseksi – –. Näin ollen Eurostatin sisäisen tarkastuksen avulla ei voida todeta, että on noudatettu vilpillisiä menettelyjä, eikä sen avulla voida näyttää toteen, että tietyt petosväitteet ovat perusteltuja. Tällainen tulos voidaan saavuttaa ainoastaan hallinnollisten tutkimusten ja kurinpitomenettelyjen avulla. Niinpä sisäisen tarkastuksen tavoite eroaa selvästi hallinnollisen tutkimuksen tai kurinpitomenettelyn tavoitteesta, sillä nämä menettelyt koskevat tai voivat koskea tiettyjen henkilöiden mahdollisia velvoitteita – –”

215 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että aloittaessaan kurinpitomenettelyn kantajaa vastaan komissio nojautui yksinomaan sisäisiin tarkastuskertomuksiin. Kun otetaan huomioon niiden luonne ja edellä mainitut ominaispiirteet, tällaiset sisäiset tarkastuskertomukset eivät lähtökohtaisesti voi olla sellaisia riittävän täsmällisiä ja merkityksellisiä perusteluja, joiden perusteella kurinpitomenettely voidaan aloittaa.

216 Vaikka sisäisellä tarkastuskertomuksella ei olekaan tällaista tarkoitusta, ei ole poissuljettua, että kurinpitomenettelyn aloittaminen voi tarvittaessa perustua tällaiseen kertomukseen. Hallinnon vedotessa tällaiseen kertomukseen on siis yksittäistapauksittain selvitettävä, ovatko kyseisen tyyppiseen asiakirjaan sisältyvät perustelut riittävän täsmällisiä ja merkityksellisiä, jotta kurinpitomenettely voidaan niiden perusteella aloittaa.

217 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, ettei komission sisäisen tarkastuksen yksikön välikertomuksessa ole ainuttakaan toteamusta, joka koskisi ensimmäistä väitettä, josta kantajaa moititaan. Toisen väitteen osalta kertomuksessa todetaan vain, että Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaava yksikkö oli havainnut tilanteen, joka saattoi johtua nepotismista. Näin ollen kertomuksessa ei analysoida eikä

tutkita erityisesti niitä seikkoja, joista kantajaa moititaan, vaan siinä ainoastaan epäsuorasti ja varovaisesti yhtäältä toistetaan hänen osaltaan ne toteamukset, jotka Eurostatin sisäisen tarkastuksen yksikkö on saattanut kertomusluonnoksensa yhteydessä esittää, ja toisaalta muistutetaan niistä spekulaatioista, joita tiedotusvälineissä on esitetty siitä, että yhdessä Eurostatin osastossa olisi suosittu kreikkalaisia yrityksiä.

218 Näin ollen, kun otetaan huomioon tämän kertomuksen sisältö, se ei voi sisältää sellaista riittävän täsmällistä ja merkityksellistä tietoa, jonka perusteella komissio saattoi tehdä päätöksen kurinpitomenettelyn aloittamisesta.

219 Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön 8.7.2003 päivätyn kertomuksen osalta on todettava ensinnäkin, että se laadittiin vastaukseksi kysymyksiin, joita toimittaja oli esittänyt niistä periaatteista, joita kantajan johtamassa osastossa noudatettiin hankintasopimuksia tehtäessä, ja että se perustui selvitykseen, jossa käsiteltiin vain kyseisen toimittajan väitteisiin liittyviä seikkoja. Niinpä kertomuksen johdannossa täsmennetään, että tehtyyn selvitykseen ”ei sisälly Supcom-ohjelman yhteydessä tehtyjen sopimusten yksityiskohtaista ja yksilöllistä tarkastamista vaan siinä on vain käsitelty [toimittajan] esittämiä väitteitä eli määrärahojen jakamista kansallisuuden mukaan, tarjousten arviointimenetelmiä tai hankintamenettelyn avoimuutta”. Kantajan sisäiseen tarkastuskertomukseen kohdistamassa kriittisessä analyysissä, jonka sisältöä komissio ei ole kiistänyt (jäljempänä kriittinen analyysi), todetaan tältä osin, että ”sisäisessä tarkastuksessa ei ole sovellettu kansainvälisiä tarkastusnormeja eikä sisäisen tarkastuksen toimintaperiaatteita”, että ”sisäisen tarkastuksen päätelmät eivät ole lainkaan johdonmukaisia useiden kertomuksessa esitettyjen seikkojen kanssa” ja että ”sisäisessä tarkastuskertomuksessa oli syytä ottaa huomioon ne aineellista kysymystä – – koskevat täsmälliset tosiseikat, jotka ilmenivät vastaukseksi luonnokseen esitetystä [kantajan] huomautukset sisältävästä kirjeestä”.

220 Toiseksi Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön kertomuksessa esitettiin erityisesti seuraavat toteamukset:

— niiden tarjousten, joilla yritykset kilpailivat Supcom-ohjelmaan liittyvistä hankintasopimuksista, arviointimenettelyt eivät aina olleet avoimia, eikä niissä noudatettu sisäisiä sääntöjä

— Planistat-nimisen yrityksen kanssa tehdyn sopimuksen nro 665100003 yhteydessä oli syyllistytty sääntöjenvastaisuuteen erityisesti sen vuoksi, että asiantuntijana oli käytetty kantajan sukulaispoikaa.

221 Vaikka Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön kertomuksessa kiinnitetään näin huomiota tiettyihin puutteisiin menettelyissä, joiden mukaisesti tarjouksia arvioitiin kantajan johtamassa osastossa tehtyjen Supcom-ohjelmaan kuuluvien sopimusten tekomenettelyjen yhteydessä, kertomuksesta ei kuitenkaan käy millään lailla ilmi, että asianomainen olisi ollut syynä havaittuihin sääntöjenvastaisuuksiin tai että hän olisi liittynyt näihin sääntöjenvastaisuuksiin tai että havaitut puutteet olisivat koskeneet ainoastaan kantajan osastoa, minkä myös tarkastuksesta vastaava ryhmä toteaa kantajan huomautusten osalta laatimassaan vastausluonnoksessa.

222 Lisäksi kertomuksesta, jonka sisäisestä tarkastuksesta vastaava yksikkö laati, ei ilmene millään tavoin sen seikan osalta, että kantajalla olisi ollut mitään osuutta siihen, että kantajan kummipoika oli palkattu Eurostatin ja Planistat-nimisen yrityksen välisellä sopimuksella.

223 Lisäksi on korostettava, että kantaja esitti täsmälliset huomautuksensa kiistääkseen ne seikat, joista häntä moitittiin Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan ryhmän kertomusluonnoksessa.

224 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaava yksikkö ei lopulta ottanut millään tavalla huomioon kantajan huomautuksia. Vaikka yksikkö oli ensin aikonut vastata kantajan huomautuksiin kirjallisesti, se kuitenkin luopui tästä aikomuksestaan, antamatta selitystä tälle

kannan muuttumiselle. Lisäksi D:n Eurostatin uudelle pääjohtajalle lähettämästä 8.7.2003 päivätystä kirjeestä ilmenee, että Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön 8.7.2003 päivätty kertomus oli jäljennös Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön kertomusluonnoksesta, eikä Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaava yksikkö analysoinut loppujen lopuksi yhtään sen perusteellisemmin kantajan esittämiä huomautuksia. Kyseisessä kirjeessä todetaan nimittäin seuraavaa:

”– – toimitin teille 27.5.2003 tarkastuskertomusluonnoksen, joka koski hankintasopimusten tekemistä Supcom-ohjelman yhteydessä 1995–1999 – –

Toimitan lopullisen analyysin Teille niiden tietojen perusteella, jotka minulla oli saatavilla tosiseikkoja analysoitaessa, enkä kykene tarkentamaan niitä aiempi ja nykyinen työtaakkani huomioon ottaen.”

225 Kriittisessä analyysissä todetaan myös, että tarkastajien olisi pitänyt hyödyntää kantajan tarkastuskertomusluonnoksesta esittämät huomautukset niiden sisältö ja täsmällisyys huomioon ottaen ja näiden huomautusten olisi pitänyt johtaa sisäisen tarkastuskertomuksen muuttamiseen. Lisäksi OLAFin kertomuksesta ilmenee, että kyseiset tarkastajat ovat itsekin myöntäneet OLAFin tutkimuksen yhteydessä, että tarkastuskertomus oli ”ei-kontradiktorinen”.

226 Näissä olosuhteissa Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaavan yksikön kertomus, joka laadittiin puolueellisesti ja epätäydellisesti, ei sisällä sellaista riittävän täsmällistä ja merkityksellistä tietoa, jonka perusteella hallinto saattoi aloittaa kurinpitomenettelyn.

227 Lisäksi on pantava merkille, että tarkastuksesta vastaava ryhmä on myös itse myöntänyt kantajan huomautuksia käsittelevässä vastausluonnoksessaan, että kantajaa ei voida ryhmän laatiman tarkastuskertomuksen perusteella kertomuksen sisältö huomioon ottaen asettaa henkilökohtaisesti epäilyksenalaiseksi. Nimittäin vastaukseksi kantajan esittämään huomautukseen, jossa viitattiin siihen, että ”vaikka eräät tilastotiedot [olivat] tosia, – – [ne] eivät [voineet] olla todiste mistään minun tekemästäni virheestä”, tarkastajat vastasivat seuraavasti: ”Te olette oikeassa, ja sen vuoksi ’säännön rikkomisesta’ ei ole minkäänlaista mainintaa.”

228 Sitä paitsi komissio on istunnossa myöntänyt, ettei sillä ollut perustetta aloittaa kiireellisesti kurinpitomenettelyä kantajaa vastaan, mikä olisi voinut selittää tarkastuskertomuksen pinnallisuuden. Ei ole siten poissuljettua, että syynä siihen, että kantajaa vastaan aloitettiin 9.7.2003 kurinpitomenettely, oli osittain se, että sen kanssa rinnakkain aloitettiin samanaikaisesti kurinpitomenettely kahta muutakin Eurostatin virkamiestä vastaan, muun muassa sen pääjohtajaa vastaan.

229 Kun otetaan huomioon, että hallinnon käytettävissä olleet perustelut, jotka ilmenivät tarkastuskertomuksista, eivät olleet riittävän täsmällisiä ja merkityksellisiä, hallinto olisi voinut ennen kurinpidollisiin toimiin ryhtymistä teettää tutkinta- ja kurinpitotoimistolla hallinnollisen tutkimuksen tai saattaa asian OLAFin käsiteltäväksi, mitä se ei tehnyt, koska asia saatettiin OLAFin käsiteltäväksi vasta kurinpitomenettelyn aloittamisen jälkeen.

230 Tästä seuraa, että komissio teki ilmeisen arviointivirheen eikä noudattanut hyvän hallinnon periaatetta aloittaessaan 9.7.2003 kurinpitomenettelyn kantajaa vastaan pelkästään edellä mainittujen sisäisten tarkastuskertomusten perusteella. Tämä tuottamuksellinen toimi aiheuttaa komissiolle vahingonkorvausvelvollisuuden.

Se, ettei kantajalle osoitettu täsmällisiä tehtäviä, jotka olisivat vastanneet hänen palkkaluokkaansa ja osaamistaan

Asianosaisten lausumat

231 Kantaja väittää, että sen jälkeen, kun päätös hänen siirtämisestään pääneuvonantajaksi henkilöstön ja hallinnon pääosastoon tehtiin, komissio ei antanut hänelle täsmällisiä tehtäviä, jotka olisivat vastanneet hänen osaamistaan. Hän kertoo turhaan valittaneensa asiasta komission puheenjohtajalle. Niillä tehtävillä, joihin komissio hänen valitukseensa antamassaan vastauksessa viittaa, ei ollut todellista sisältöä, eikä hän myöskään koskaan tavannut komission varapuheenjohtajaa, jonka alaisuudessa hänen piti työskennellä. Hänet siirrettiin pieneen työhuoneeseen, hänellä ei ollut työvälineitä eikä ollut sihteeriä. Sen seikan osalta, että kantajalle oli annettu lupa harjoittaa ulkopuolista toimintaa, komissio ei ole osoittanut, että kantaja olisi harjoittanut mitään tiettyä toimintaa.

232 Komissio väittää ensinnäkin, että kantajalle annettiin hänen siirtämisestään tehdyssä päätöksessä täsmällisiä ja hänen palkkaluokkaansa vastaavia tehtäviä. Toiseksi komissio väittää antaneensa hänen hoidettavakseen täsmällisiä tehtäviä heti, kun hän aloitti työskentelyn henkilöstön ja hallinnon pääosastossa. Kolmanneksi se väittää, että kantaja osallistui Rhodoksella (Kreikka) pidetyn epävirallisen kokouksen valmisteluihin, hän oli saanut luvan harjoittaa ulkopuolista toimintaa ja hän oli ollut marraskuusta 2003 lähtien mukana jäsenvaltioiden virkamiesten eläkejärjestelmien uudistamista käsittelevässä työryhmässä. Se seikka, ettei kantaja ollut tavannut komission varapuheenjohtajaa, ei ole omiaan osoittamaan, ettei kantajalle olisi annettu mitään tehtäviä, koska hän oli henkilöstön ja hallinnon pääosaston pääneuvonantaja eikä komission jäsenen erityisneuvonantaja.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

233 On erotettava yhtäältä toisistaan varsinainen siirtämispäätös ja toisaalta ne komission toimet, jotka eivät ole päätöksentekoa ja joiden seurauksena tai tarkoituksena oli viedä merkitys siirtämispäätöksessä kantajalle osoitetuilta tehtäviltä. Kun otetaan huomioon se, mitä tämän tuomion 106 ja 107 kohdassa on siirtämispäätöksestä kerrottu, ainoastaan edellä mainitut komission toimet, jotka eivät ole päätöksentekoa, voivat synnyttää toimielimelle vahingonkorvausvastuun.

234 Siirtämisestä tehdyssä päätöksessä lueteltiin nyt käsiteltävässä asiassa joukko kantajalle osoitettuja tehtäviä. Asiakirja-aineistosta ei kuitenkaan ilmene, että komissio olisi antanut kantajalle tilaisuuden täyttää tehokkaasti nämä tehtävät tai että niillä olisi ollut sellainen konkreettinen sisältö, joka olisi vastannut kantajan osaamista ja työkokemusta.

235 Komission puheenjohtajalle osoitetusta 9.9.2003 päivätystä kirjeestä käy näet ilmi, että kantaja valitti, ettei hänelle ollut annettu marraskuussa 2002 tehdyn siirron jälkeen sellaisia todellisia tehtäviä, jotka olisivat vastanneet hänen palkkaluokkaansa ja osaamistaan. Henkilöstön ja hallinnon pääosaston pääjohtaja pyysi 22.9.2003 päivätyssä muistiossaan komission varapuheenjohtajan kabinettipäällikköä osoittamaan kantajalle tehtäviä, jotka vastaisivat sitä, mistä oli sovittu. Tähän sähköpostiin antamassaan vastauksessa kabinettipäällikkö puolestaan kehotti 29.9.2003 päivätyssä muistiossa henkilöstön ja hallinnon pääosaston johtajaa ehdottamaan, mitä tehtäviä kantajalle voitaisiin osoittaa. Tämä kirjeenvaihto tukee kantajan väitteitä ainakin tammikuusta lokakuuhun 2003 ulottuvan ajanjakson osalta. Komissio, jonka olisi kyettävä esittämään tältä osin vastanäyttöä, ei esitä todisteita, jotka olisivat omiaan osoittamaan, että kantajalle olisi tosiasiassa osoitettu tehtäviä erityisesti tämän kirjeenvaihdon jälkeen. Vaikka hallinto väittääkin kantajan olleen mukana Rhodoksen epävirallisessa kokouksessa, se ei täsmennä millään lailla, mitä tämä tehtävä oli tosiasiallisesti sisältänyt tai mikä oli suoritettujen tehtävien luonne. Vaikka komissio väittää, että kantaja oli valittu osallistumaan julkisen sektorin eläkejärjestelmien uudistamista käsittelevään työryhmään 24.11.2003 alkaen, se ei tässäkään tapauksessa näytä toteen, että kantaja olisi voinut tosiasiallisesti osallistua ryhmän toimintaan, minkä

kantaja puolestaan jyrkästi kiistää. Lisäksi on syytä mainita, että tämä työryhmä koostui pääasiassa kurinpitomenettelyn kohteena olevista virkamiehistä, mikä antaa aiheen epäillä sitä, mitkä olivat komission tämän työryhmän työskentelylle asettamat odotukset.

236 Myös se seikka, että kantaja sai riidanalaisen ajanjakson aikana luvan harjoittaa ulkopuolista toimintaa, on omiaan osoittamaan, ettei hänelle komissiossa ole annettu mahdollisuutta harjoittaa konkreettisesti hänen palkkaluokkansa mukaisia tehtäviä.

237 Kun nämä useat seikat näin ollen otetaan huomioon, näyttää siltä, että komissio ei antanut kantajalle tietoisesti tai tuottamuksellisesti mahdollisuutta konkreettisesti harjoittaa hänen palkkaluokkaansa vastaavia tehtäviä tammikuusta 2003 helmikuuhun 2006 sitä kuuden kuukauden ajanjaksoa lukuun ottamatta, jolloin asianomainen työskenteli Kreikan hallituksen lukuun henkilökohtaisista syistä myönnetyn virkavapauden ajan. Myös tämä komission tuottamuksellinen toimi aiheuttaa sille vahingonkorvausvelvollisuuden.

238 Edellä esitetystä seuraa, että komissio on tehnyt kantajaa kohtaan useita virheitä ensinnäkin ilmoittaessaan kantajalle viipeellä siitä, mihin toimiin se aikoi ryhtyä tämän 11.11.2002 esittämän avustamispyynnön osalta, toiseksi vastatessaan viipeellä 15. ja 21.7.2003 esitettyihin avustamispyyntöihin, kolmanneksi tehdessään päätöksen kurinpitomenettelyn aloittamisesta ilman riittävän merkityksellisiä ja täsmällisiä perusteluja, neljänneksi luovuttaessaan heinäkuussa 2003 häntä koskevia henkilökohtaisia tietoja ja viidenneksi laiminlyödessään useiden vuosien ajan osoittamasta kantajalle hänen palkkaluokkaansa vastaavia todellisia tehtäviä.

Vahinko ja syy–seuraus-suhde

Asianosaisten lausumat

239 Kantaja väittää komission syyllistyneen useisiin lainvastaisuuksiin, joilla on suora yhteys niihin vahinkoihin, joita hän vaatii korvattaviksi.

240 Kantaja väittää viimeksi esittämässään kirjelmässä, että nämä lainvastaisuudet ovat aiheuttaneet hänelle erityisen suurta henkistä kärsimystä, jonka suuruudeksi hän arvioi 850 000 euroa. Tällaisena vahinkona kantaja pitää erityisesti sitä, että komissio on tuottamuksellisilla toimillaan loukannut hänen kunniaansa ja ammatillista mainettaan. Kantaja ilmoittaa vastauskirjelmässään, ettei hän enää vaadi vahingonkorvausta terveydentilansa heikentymiseen liittyvästä henkisestä kärsimyksestä.

241 Komissio väittää, että kantajan on osoitettava, että mainituilla lainvastaisilla toimilla on suora yhteys hänelle aiheutuneeseen henkiseen kärsimykseen ja että niillä on ollut todellinen ja varma vaikutus hänen ammatilliseen ja henkilökohtaiseen tilanteeseensa. Nyt käsiteltävässä asiassa näin ei sen mielestä ole. Komissio katsoo erityisesti, ettei kantaja ole osoittanut, että hän olisi menettänyt mahdollisuutensa tulla nimitetyksi Eurostatin pääjohtajan tehtävään, koska hän ei ole näyttänyt toteen, että ilmoitus avoinna olevasta virasta olisi julkaistu tai että hän olisi jättänyt hakemuksensa. Samoin komission mukaan niiden toimien, joista komissiota syytetään, ja sen välillä, että lehdistössä on esitetty kantajaa vastaan syytteitä ja vihjauksia, ei ole yhteyttä.

Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta

242 Aluksi on muistutettava siitä, että kantaja on viimeksi esittämässään kirjelmässä rajannut vaatimuksensa koskemaan vain sen henkisen kärsimyksen korvaamista, joka hänelle on aiheutunut yhtäältä hänen maineensa ja ammatillisen kunniansa loukkaamisesta ja toisaalta siitä epävarmuuden ja huolestuneisuuden tilasta, jossa hän on joutunut elämään, ilman että se koskisi hänen henkisen tilansa heikkenemistä.

243 Tämän jälkeen on tutkittava, onko komission tekemillä virkavirheillä suora yhteys henkiseen kärsimykseen, johon kantaja vetoaa.

244 Viivettä, jolla komissio ilmoitti virkamiehelleen toimista, joihin se aikoi ryhtyä tämän 11.11.2002 esittämän avustamispyynnön osalta, ei voida perustella ensinnäkään millään erityisellä seikalla. Tämä muodostaa erityistä henkistä kärsimystä aiheuttavan virkavirheen, kun otetaan huomioon se epävarmuuden ja huolestuneisuuden tila, jossa virkamies on tämän tilanteen takia joutunut elämään (ks. analogisesti asia 18/78, V. v. komissio, tuomio 14.6.1979, Kok., s. 2093, 16 ja 19 kohta ja em. asia Caronna v. komissio, tuomion 106 kohta). Tämä pätee myös siihen viipeeseen, jolla komissio vastasi kantajan 15. ja 21.7.2003 esittämiin avustamispyyntöihin. Näitä henkisiä kärsimyksiä arvioidaan oikein, kun niiden suuruudeksi vahvistetaan kohtuulliseksi katsottavat 10 000 euroa (ks. analogisesti arviointikertomuksen laatimisen viivästymisestä johtuvan henkisen kärsimyksen korvaamisen osalta asia T-274/04, Rounis v. komissio, tuomio 8.12.2005, Kok. H., s. I-A-407 ja II-1849, 54 kohta).

245 Toiseksi se, että komissio teki päätöksen kurinpitomenettelyn aloittamisesta, vaikka sen saatavilla ei ollut riittävän täsmällisiä ja merkityksellisiä tietoja, on virhe, jolla kantajan kunniaa ja ammatillista mainetta on loukattu erittäin vakavasti. Tällä päätöksellä nimittäin annettiin suuren yleisön samoin kuin kantajan lähipiirin ja työtovereiden ymmärtää, että hän oli syyllistynyt moitittaviin tekoihin. Asiakirja-aineistosta, erityisesti OLAFin kertomuksesta, ilmenee, ettei häntä vastaan esitetyille moitteille ollut mitään perustetta.

246 Kolmanneksi heinäkuussa 2003 tapahtuneesta, komission syyksi luettavasta henkilötietojen vuotamisesta seurasi suoraan kantajan maineeseen ja ammatilliseen kunniaan kohdistuvan loukkauksen merkittävä paheneminen. Kantajan nimen antamisesta julki tämän vuodon yhteydessä, kun se yhdistyi 9.7.2003 päivättyyn komission lehdistötiedotteeseen sisältyneisiin tietoihin, seurasi, että suuri yleisö sekä kansainvälinen ja Kreikan lehdistö saattoivat pitää kantajaa yhtenä kurinpitomenettelyn kohteena olevista virkamiehistä ja että ne saattoivat ymmärtää kantajan olevan osallisena talousskandaalissa.

247 Kahdessa edellisessä kohdassa mainitut vahingot korjattiin vain hyvin rajoitetusti 27.10.2004 julkaistulla lehdistötiedotteella, jonka jakamisella oli paljon vähäisempi vaikutus kuin kansainvälisessä ja kreikkalaisessa lehdistössä julkaistuilla artikkeleilla oli ollut (ks. niiden toimien osalta, joilla virkamiehen maineeseen kohdistunut perusteeton loukkaus korjataan riittämättömällä tavalla, em. asia Giraudy v. komissio, tuomion 206 kohta). Tämän tiedotteen jakaminen oli ainoa toimi, jonka komissio toteutti kantajan kunnian palauttamiseksi. Toimielin ei missään vaiheessa esittänyt kantajalle anteeksipyyntöä tai pahoitteluja, mikä olisi ollut välttämätöntä, kun kyseessä oli julkinen epäilyksenalaiseksi saattaminen.

248 Näin ollen, ottaen huomioon edellä mainitut tähän asiaan liittyvät erityiset olosuhteet, 27.10.2004 päivätty lehdistötiedote mukaan luettuna, kantajan kunnian ja ammatillisen maineen loukkaamisesta johtuva komission aiheuttama henkinen kärsimys on arvioitava kohtuulliseksi katsotuiksi 60 000 euroksi (ks. vakavan maineen loukkaamisen osalta em. asia Franchet ja Byk v. komissio, tuomion 411 kohta ja em. asia Giraudy v. komissio, tuomion 207 kohta).

249 Neljänneksi siitä, ettei kantajalle osoitettu useiden vuosien ajan todellisia tehtäviä, jotka olisivat vastanneet hänen palkkaluokkaansa, seuraa, että komissio on tehnyt virkavirheen, joka on suoraan aiheuttanut henkistä kärsimystä. Nyt käsiteltävän asian olosuhteissa komissio on tämän takia velvoitettava suorittamaan kantajalle 20 000 euroa.

250 Komissio on edellä esitetyn perusteella velvoitettava suorittamaan kantajalle hänelle aiheutuneiden erilaisten henkisten kärsimysten vuoksi 90 000 euroa.

Prosessinjohtotoimia ja asian selvittämistoimia koskevat vaatimukset

1. *Asianosaisten lausumat*

251 Kantaja on ensinnäkin pyytänyt virkamiestuomioistuinta kuulemaan istunnossa todistajina aluksi La Voix -lehden toimittajaa Portalia, sen jälkeen D:tä, jotta tämä tarkentaisi niitä olosuhteita, joissa Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaava yksikkö laati 8.7.2003 päivätyn kertomuksensa, ja lopuksi Koopmania, jotta tämä täsmentäisi siirtopäätöksen tekemistä.

252 Toiseksi kantaja vaatii virkamiestuomioistuinta velvoittamaan komission esittämään kaikki sellaiset asiakirjat, jotka osoittavat, että Eurostatin sisäisestä tarkastuksesta vastaava yksikkö on tosiasiallisesti suorittanut tarkastuksia marraskuun 2002 ja toukokuun 2003 välisenä aikana niiden seikkojen osalta, joista häntä syytettiin.

253 Kolmanneksi kantaja vaatii virkamiestuomioistuinta velvoittamaan komission esittämään OLAFin täydellisen kertomuksen ilman niin sanottujen luottamuksellisten kohtien ja liitteiden poistamista.

2. *Virkamiestuomioistuimen arviointi asiasta*

254 Kantaja on vastauskirjelmässään pyytänyt, että virkamiestuomioistuin velvoittaa komission esittämään asiakirjat ja kuulemaan kolmea todistajaa.

255 Virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen 54 artiklan 1 kohdan mukaan prosessinjohtotoimilla ja asian selvittämistoimilla pyritään varmistamaan, että asiat valmistellaan ja käsitellään ja riidat ratkaistaan parhaissa mahdollisissa olosuhteissa. Saman työjärjestyksen 57 ja 58 artiklassa tarkoitetuilla asian selvittämistoimilla pyritään puolestaan mahdollistamaan se, että asianosaisen kanneperusteidensa tueksi esittämät tosiasiaväitteet voidaan näyttää toteen (ks. analogisesti asia T-175/97, Bareyt ym. v. komissio, tuomio 8.11.2000, Kok. H., s. I-A-229 ja II-1053, 89 kohta).

256 Työjärjestyksen 55 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan asianosaisten velvoittaminen esittämään asiaan liittyviä asiakirjoja tai asiakirjojen otteita on prosessinjohtotoimi, kun taas todistajien kuuleminen on edellä mainitun artiklan 57 kohdassa tarkoitettu selvittämistoimi.

257 On virkamiestuomioistuimen yksinomaisessa harkintavallassa, miten asianosaisten esittämiä vaatimuksia prosessinjohtotoimen tai asian selvittämistoimen määräämiseksi arvioidaan. Tässä arvioinnissa se ottaa huomioon, onko sen ratkaistavana olevissa asioissa käytettävissä olevia tietoja tarpeen täydentää (ks. analogisesti todistajan kuulemista koskevan pyynnön osalta asia C-260/05 P, Sniace v. komissio, tuomio 22.11.2007, Kok., s. I-10005, 77 ja 78 kohta; ks. analogisesti asiakirjojen esittämistä koskevan pyynnön osalta asia C-182/99 P, Salzgitter v. komissio, tuomio 2.10.2003, Kok., s. I-10761, 41 ja 44 kohta).

258 Nyt käsiteltävässä asiassa virkamiestuomioistuin katsoo saaneensa tarvittavat tiedot asiakirja-aineistosta ja istunnossa käydyistä keskusteluista sekä katsoo, ettei ole syytä määrätä pyydettyjä prosessinjohtotoimia ja asian selvittämistoimia.

Oikeudenkäyntikulut

259 Virkamiestuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut, jollei työjärjestyksen II osaston 8 luvun muissa määräyksissä toisin määrätä. Saman artiklan 2 kohdan nojalla kohtuuden niin

vaatiessa virkamiestuomioistuin voi päättää, että asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut vain osittain tai että tätä ei lainkaan velvoiteta korvaamaan oikeudenkäyntikuluja.

260 Edellä esitetyistä perusteluista seuraa, että komissio on olennaisilta osin asian hävinnyt asianosainen. Lisäksi kantaja on vaatimuksissaan nimenomaisesti vaatinut, että komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska käsiteltävänä olevan asian olosuhteet eivät oikeuta soveltamaan työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan määräyksiä, komissio on näin ollen velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

EUROOPAN UNIONIN VIRKAMIESTUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Euroopan komissio velvoitetaan maksamaan Fotios Nanopoulosille 90 000 euroa.

2) Muut vaatimukset hylätään.

3) Euroopan komissio vastaa kaikista oikeudenkäyntikuluista.

Gervasoni Kreppel Rofes i Pujol

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä toukokuuta 2010.

W. Hakenberg
kirjaaja

S. Gervasoni
jaoston puheenjohtaja